

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
 6-hasábos betűsor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér
 Nyitótér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Kelcsay-egyesület
 Aradon

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
 vasúti palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 111.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 111.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Péntek, április 24.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéroltk: Szociális tartalom.
- Arad új választói.
- Lemondó elnökök, megszűnt egyesület.
- Wekerle bécsi utja.
- A dancsi bűnpör.
- Megint perlik a várost.
- Alhírek a Neuman-gyár üzemszükségletéről.
- Küldöttség a polgármesternél.
- Szaporodnak az öngyilkosságok Aradon.
- Vizsgálat a hegyaljai motorosnál.
- Döntő fordulat a milliósi pörben.
- Színésznők szerencséje.
- Milliomos és színésznő.
- Tárca: A női ruha bírálatá.

Szociális tartalom.

Arad, április 23

A munkásosztályokat fel kell venni az alkotmány sáncái közé. A parlamentben legyen képviselve minden életrevaló különleges érdek és jogosult komoly igény. A döntő szerep azoké legyen, akikben elég hazafiasság van arra, hogy minden más érdek fölé a magyar állam javát helyezzék. Politikánkat szociális tartalommal kell megtölteni. Szolgáljuk a kis ember valódi érdekeit. A kisbirtokosoknak és a munkásnak helyzetén javítani kell. Felsőbb osztályainknak be kell látni, hogy a vagyonnal járó kötelesség teljesítése az ő hatalmuknak is forrása. Csupán jó gazdasági és szociális politikával kapcsolhatjuk a tömegeket a magyar állam eszméjéhez.

Ezeket mondja Andrassy Gyula gróf, Magyarország belügyminisztere, amidőn

konstatálja, hogy a jelenlegi választótörvény elavult s annak megjavításával óhajt foglalkozni. Az elvek, melyeket Andrassy Gyula gróf hangoztat, lehetetlen, hogy minden önzetlen politikust ki ne elégítsenek. Normális körülmények között most már csak arról lehetne majd beszélni, hogy a benyújtandó törvényjavaslat ezen elvekben felsorolt követelményeknek megfelelő-e vagy sem? A magyar társadalom azonban nem ólnormális körülmények között s a mi abnormális viszonyainkat legjobban karakterizálja, hogy az a munkásosztály, mely tudja, hogy egyenesen a koronás király követeli a választási jog kiterjesztését: mely megismerte már a belügyminiszter által nyilvánossá tett választási alapelveket, — népgyűlést tart s ezen a népgyűlésen határozatilag kimondja, hogy: tömegsztrájkot rendez arra az esetre, ha a kormány olyan választói reformjavaslatot terjeszt a parlament elé, mely a plurális rendszeren alapszik.

Tömegsztrájkot? Miért? Hát csakugyan az a lényeges, hogy a választási törvény ne plurális rendszeren alapuljon? Hát az semmi, vagy meliékes kérdés talán, hogy a belügyminiszter, a javaslat szerzője nyíltan kimondja, hogy „a munkásosztályokat föl kell venni az alkotmány sáncái közé”? Hát az semmi, hogy a kormánypolitika nyíltan kimondott alapelve szerint: a kisbirtokosnak és a munkásnak helyzetén kell javítani? Ez semmi? Csak éppen a plurális vagy szinguláris választói jogok kérdése a valami?

Nos, tehát az ilyen kongresszusi határozatok legalább is nagyon megfontolatlan elhatározások és nem hiszük, hogy ez a munkásnép akaratával megegyeznek. A tömegsztrájk proklamálásának még tudnánk értelmet tulajdonítani, ha a kormány teljesen elzárkóznék a munkástársadalom követeléseitől, ha téyleg nem az volna a helyzet, hogy a választási javaslattal egyenesen a munkástársadalom előtt akarja megnyitni a kormány a törvényhozás kapuját. Egy brüszk visszautasításra ez talán megszívelhető felelet volna. Am éppen csak azért, mert a választói jog plurális volna, — tömegsztrájkjal fenyegetőzni, megfontolatlan.

Az ilyen fenyegetőzés nagyon lerontja a munkástársadalom törekvéseinek komolyságát. Hiszen ebben az országban szociális irányban gondolkodó egyének is lának, akik nagyon jól tudják azt, hogy a tömegsztrájk első sorban a munkásokat sújtja legérzékenyebben, akik — tudjuk — szívesen hoznak bizonyos áldozatokat azért, hogy jogokat nyerjenek, de nem szívesen veszítenek egy fillért sem azért, hogy mikor már maga a kormány önként biztosítja az őket megillető jogokat, — még ezeken felül is zsákmányt szerezzenek a vezető urak számára.

Senki sem tudja még e pillanatban azt, hogy a belügyi kormány gondol-e egyáltalában a plurális választói jogra. Ha gondol, akkor ezt kétségtelenül nem azért teszi, hogy a munkástársadalmat jogaiból megrövidítse, hanem azért, mert az a meggyőződése, hogy a politikai nem-

A női ruha bírálatá.

*

A párisi Temps utolsó számában Iaes Gaches-Sarraute doktor: kisasszony megsemmisítő bírálatot mond a nők öltözködéséről a modern és józan higiéné szempontjából. A tudós fiatal hölgy nagyon okos és megszívlelőre méltó dolgokat mond el erről az örökké aktuális kérdésről. Azt hihetnők — írja bevezetésül — hogy a női ruha kifogástalanul egészséges: az asszonyok nem panaszkodnak rá, azonkívül ez a viselet csinos, kecses, elegáns. De alaposabb megfigyelés mégis csak arról győzi meg a hozzáértőt, hogy a női ruha gyökeres reformra szorult.

Mindnyájan láttunk már családunkban, vagy ismerőseinknél gyermeket, akinek rossz a tartása; ha megvizsgáljuk, azt látjuk, hogy a háta görbe, a melle behorpadt, a vállizület mozgása hibás; egyszóval: elülső részük nem fejlődik párhuzamosan testük hátsó részével. Ilyen eset sűrűn fordul elő; az orvos, akitől tanácsot kérnek, tornázást, testgyakorlást rendel. De mi az oka a gyermeki test eltorzulásának? Mikor megszületik, akkor rendszerint ép, csak később romlik meg testének arányossága. E romlásnak sok oka van: a gyermek neve (a leányokat gyakrabban éri ez a szerencsétlenség, mint a fiukat), a hirtelen növekedés, a rossz gyengesége, a rossz ülés munka közben, a légzés elégtelensége, stb. De van egy ok, amely a legnagyobb pusztítást viszi

végbe s amelyivel épen a legkevésbé foglalkoznak: a gyermek megterhelése a vállán a nehéz ruhával.

Amint a kicsike megszületik, bepólyázzák és ezzel megkötik mozgása szabadságát. Természetes ösztöne, mely folytonos mozgásra sarkalná, megmutatkozik abban, hogy folyton kapálódzik; de mikor észreveszi, hogy hiába erőlködik, megadja magát és beletörődik sorába. Azok az izmok, amelyek a meggátolt mozgást volnának hivatva elvégezni, teljessé válnak és elsenyvednek. A pólyával azonban korántsem szűnik meg rabságuk. Próbáljuk meg mindennapi ruhánkban megtenni mindazokat az izomfejlesztő mozgásokat, amelyekre tornázás közben tanítanak bennünket. Az ember lassankint megszokja biliacseit, még a kellemetlen érzést is, amelyet végre természetes rossznak tekint. Ha már a felnőttet fontos dolog megszabadítana ettől a nyomasztó teherrel, mennyivel inkább az apró gyermeket, akit hiába kérdezzük, mi bántja: magunktól kell kitalálnunk baját. Mindenekelőtt ki kell dobni a szoros pólyát, amely a vállcsukló szabad mozgását lehetetlenné teszi.

A fiatal lány ruhája semmivel sem egyszerűbb. A derek összeszorítja mellét és a vállán is szoros pólyát hord, amikor már rég kinőtt a pólyából. A gyermek hátra se tud fordulni szűk ruhájában. Az a szalag, amely a harisnyáját a derekára erősíti, betetőzi ennek a vétkes öltözködésnek a higiéné ellenes voltát, mert a láb erős mozgásába belekényszeríti

a felső testet és hajlítja teszi a fejlődő gyermek egész testét. A mint a vállat fölzsabadítják, a test kiegyenesedik, meggyulik, a mell kifeszül, a hát homorúvá lesz. A legsürgősebb teendő tehát a gyermeklány vállának fölmentése a teherviseelés alól.

A női öltözködésnek ugyanez a legfőbb hibája, súlyosbítva a fűzővel üdött visszaéléssel. Az utóbbi időben mégis történt valami a mozgás aránylag nagyobb szabadsága érdekében: a ruha ujja csak könyökig ér. Ez nagyon üdvös újítás: az ujjnak soha sem volna szabad a csuklon alul érnie, mert ezzel a kar mozgása a szövet merevségénél fogva kisebb nagyobb mértékben okvetlenül meg van bénítva.

Meg kell jegyezni, hogy a férfiruha sem sokkal kényelmesebb. Ha a férfi olyan erősebb mozgást akar végezni, amelyhez izmának teljes szabadságára van szüksége, akkor — leveti a kabátját vagy sportruhát ölt föl. Érthetetlen, hogy a teremtés ura, aki annyira imádja saját függetlenségét, rá nem kiált a szabójára, hogy a nehézkes ujjal ne tegye kalodába a karját.

Már pedig az, akinek karját és vállát a ruha szorítja, vagy a mozgásban gátolja, idővel mind meggyöngyösül és esztétikátlan tartáshoz szokik. De belső szervei is megkárosodnak: a mell mozgékonyasága hihetetlen mértékben hozzájárul a test ifjan tartásához és természetelleni összeszorítása ezen bajnak válik csirájává. A doktorkisasszony zírósava tehát: teljes szabadság az öltözködésben a bölcsőtől a késő vénységig!

zet új elemeit a magyar állameszméhez kapcsolni csak ezzel a választási renddel lenne képes. Ha ezen célért kell a pluralis választói jogot statuálni, akkor hiába hirdetnek tömegsztrájkot, a pluralis választói jog meg lesz; de ha ezen legfőbb cél miatt a pluralis választói jogot törvénybe iktatni nem szükséges, akkor legyenek nyugodtan a szociálista vezér urak, — Andrassy Gyula grófnak eszébe sem jut a pluralis jogot törvénybe iktatni. Már most az a kérdés, mit gondolnak a szociálista vezérek? Azt gondolják-e, hogy akad majd egy magyar kormány, mely fontosabbnak tartja az ő követelményeik teljesítését, mint a magyar hegemonia megtartását? Azt gondolják-e, hogy Magyarországon szándékosan meg kell szüntetni a magyar faj uralmát? Azt gondolják-e, hogy a magyar munkástársadalom nem törődik a magyar faj uralmával és a választói jogért ezt feláldozni még tömegsztrájk rendezésével is hajlandó?

Nem hisszük, hogy azok a nemzetközi igazságok, melyeknek szolgálatában eléggé készséges a magyar munkástársadalom, ezt megkövetelhetnék. A nemzetköziség nem hazafiatság, a hazaszeretet a szociálistáknak nem ellensége.

Arad új választói.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 23.

A központi választmány által összeállított névjegyzékbe fölvetett választók neveit folytatólagosan itt közöljük:

Danszky Lajos vállalkozó, Deutsch Sándor táncmester, Deiszler József kereskedő Drágits Janos szatócs, Detári Gergely földtulajdonos, Dogmanov Elek, Dobrosi Károly főkalauz, Deutsch János postaaltiszt, Dauna János postasegéd-tiszt, Deutsch Rezsó raktárnok, Danos Ferenc mozdonyvezető, Deutsch József v. felügyelő, Dima Emil műszaki gyakornok, Dorgi Antal v. felvigyázó, Dörner Sándor v. hivatalnok, Dörre Jenő mérnök.

Erdős Lajos könyvelő, Elemér Gyula háztulajdonos, Ehrenfeld Ignác kereskedő Erdős Simon kereskedő, Engel Bernát szabó, Ernést Sándor alkalmazott, Endre Géza nyomdatulajdonos, Ehrmann Henrik sütő, Elek Károly földtulajdonos, Eberlein Károly háztulajdonos, Eberwein József asztalos, Egetó János vendéglős, Erdős Hugo gépész, Edel Lőrinc adóosztály, Erdélyi Viktor mérnök, Eftics János nyugalmazott tanító, Eicher György mérnök Engel Ignác v. altiszt, Ernst Frigyes nyug. ellenőr

Flam Miksa magánhivatalnok, Ferber Vilmos kereskedő segéd, Farkas István pek, Fischer Lajos magánhivatalnok, Fenyves József magánhivatalnok, Frenkl I. József fakereskedő, Fistiát Mihalj kántinos, Fried Ignác cipész, Friedmann David zsidó, Fleischer Dávid kereskedő, Friedmann Adolf kereskedő, Farkas Bernát üzletvezető, Fischer Lipót ügynök, Flaschner György üzletvezető, Fried Lipót magánhivatalnok, Fehér Imre cipész, Fürbacher János háztulajdonos, Fábrián József rajzoló, Fodor József szabász, Friedl M. szabász, Faragó József háztulajdonos, Fischer Adolf ügynök, Fischer Adár hitoktató, Fábry Sándor vezérigazgató, Faragó József mozdonyvezető, Ferenczy Tibor dr. jegyző, Farkas Győző dr. joggyakornok, Fábrián Gyula mérnök, Fehérvári Mihály kalauz, Flór Imre v. altiszt.

Gabor Ferenc háztulajdonos, Gorzó Antal háztulajdonos, Grünhut Sam. el. vendéglős, Geiszler Konrad szatócs, Gyurik Gyula korcsmáros, Gyuri Sándor kimerő, Gr. sz. Sándor háztulajdonos, Grósz Manó ügynök, Gombos Gyula háztulajdonos, Guhier György ten. es, Ganzel Izidor ügynök, Gayer Román oras, Gáta Rezsó hentes, Gelén Imre kovács, Gulyas Vazul háztulajdonos, Gruber Andor földtulajdonos, Goldzicher Albert ügyvédjelölt, Gellényi Róbert mozdonyvezető, Geda György mozdonyvezető, Gömöri Norbert mozdonyvezető, Gitta Agoston gyakornok, Gartner József őrnök, Gubenyács András v. hivatalnok, Gyarmati Gyula v. hivatalnok

Hammer Zsigmond lakatos, Hubert József alkalmazott, Hang Flórián háztulajdonos, Hérvó Béla cs. sz., Halpern Miksa kereskedő, Hites Artur ke-

reskedő, Hász Béla háztulajdonos, Hehs Viktor könyvelő, Henegár Andor háztulajdonos, Hegedüs Loránt hírlapíró, Herczeg Gábor szatócs, Holecz Ferenc háztulajdonos, Horváth János (Sarló-u.) háztulajdonos, Horváth János (Közép-u.) háztulajdonos, Heiman János háztulajdonos, Herczeg József ügynök, Hegedüs János háztulajdonos, Herpai Sándor háztulajdonos, Hera Miklós háztulajdonos, Herodes János háztulajdonos, Hente Mihály szabász, Hilyer János háztulajdonos, Hajdu Ferenc iskolalátogató, Hangel Tibor munkafelügyelő, Hoffmann János segéd-tiszt, Horák Nándor áll. felvigyázó, Heinrich Gyula mérnök, Hidvégi Károly v. altiszt, Horváth János járásbíró, Herczeg Tivadar mérnök, Herilla Szilárd tanító, Hoffmann János nyug. tanító, Hiermann József nyug. tanító, Hónig János sőtárnok, Hamvas Rezsó raktárnok, Hirsch Gyula mozdonyvezető, Hollósi Ignác v. altiszt, Horóczy Gyula v. szertárnok, Huszák Lajos nyug. főka. auz.

(Folytatása következik.)

Lemondó elnökök, megszűnt egyesület.

Mozgalmak az aradi klub-életben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 23.

Az aradi egyesületek csöndes munkájából most több érdekes esemény emelkedik ki: néhány elnökválság, továbbá egy szép multu, neves aradi kerékpáros egyesület temetése.

(Kosinsky távozása.)

Az állami tisztviselők országos egyesülete aradi es vidéki körének elnöke, Kosinsky Viktor lemondott állásáról. A földmívelési miniszter a csálal és barackai állami szőlőtelepek aradi igazgatóságát, amelynek Kosinsky volt a vezetője, megszüntette, Kosinskyt pedig a földmívelési minisztérium központjába osztotta be, ahol mint szőlészeti és borászati felügyelő külön osztályt fog vezetni. Ez az oka a lemondásnak, amely nagy veszteséget jelent az aradi állami tisztviselők egyesületére. Kosinsky tevékeny részt vett az állami tisztviselőknek ugy helyi, mint országos mozgalmában s az ő buzgalma emelte ki az aradi tisztviselők tekintélyes részét a régi közönyösségből.

Az állami tisztviselők aradi köre a napokban tart választmányi ülést, amelyen az új elnök személye felel fognak tanácskozni.

(A magántisztviselők.)

Válságot nem jelent, inkább epizód az Aradi Magántisztviselők Egyesülete élel történetében. Bokor Alajos, az egyesület elnöke, akinek kiváló része volt az egyesület újjászervezésében s aki annak anyagi erejét megalapozta, a legutóbbi választmányi ülések egyikén történet nézeteltérések miatt bejelentette, hogy állásáról lemond. Az egyesület tegnap este, Keller Iván társelnök vezetésével tartott ülésén elhatározta, hogy a lemondást nem veszi tudomásul, hanem fölkeri Bokort, hogy az elnöki tisztet továbbra is tartsa meg. A bizalom e megnyilatkozásánk a lemondott elnök előrelátóan engedni fog.

(Meghalt a kerékpáros klub.)

Arad legújabb kerékpáros egyesülete, az Aradi kerékpár klub ma este, Tedeschi Viktor elnöklésével tartott ülésén elhatározta, hogy az egyesületet feloszlatja. Az egyesület az időben alakult, a mikor a kerékpározást túlnyomóan mint sportot üzték. Azóta az egyszerű járóművé lett, a melyet még meg is adóztattak. Ez és sok egyéb mind jobban csökkentette a kerékpáros klubéletet, a versenyek iránt való érdeklődést, a melynek Arad valaha vidéki központja volt. Az egyesület tagjainak száma csökkent, anyagi ereje elapadt a minek folytán az utolsó megmaradt tagok elhatározták,

hogy a klubot átadják a multnak, s ma este a főoszlást forma szerint is kimondták.

A klub első és utolsó elnöke Tedeschi Viktor volt; közben Lukácsy Lajos is viselte a vezető tisztséget. Titkárai voltak: Maurice Mihály, Kormos Sándor, Tóth Béla. Az egyesület kisebb versenyeken kívül távversenyt rendezett Kolozsvár és Arad között, a mely annak idején országos sportesemény volt. Egy ideig kerékpáros szaklapot adott ki. Eleven, szép tevékenységet foglal magában az a tizenkét esztendő, a melynek ma, a Pölzl kávéházban tartott ülésen, lelették a zárókövét.

Wekerle bécsi utja.

A helyzet változatlan.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 23.

Wekerle miniszterelnök ma délután Bécsbe utazik, hogy a közös miniszterekkel és az osztrák miniszterelnökkel a delegációk összehívása és a katonai fizetések felemelése dolgában konferáljon. A miniszterelnök csak a holnapi napot akarja Bécsben tölteni. Valószínű, de még nem bizonyos, hogy a király a miniszterelnököt kihallgatáson fogja fogadni.

Annyi bizonyos, hogy holnap ezekben a kérdésekben döntő konferenciák nem lesznek. A miniszterelnök a jövő hét közepén ismét Bécsbe utazik és ekkor a király elnöklése alatt közös miniszteri tanácskozás lesz, melyen bizonyára döntő határozatokat fognak hozni. Bécsi politikai körökben azt hiszik, hogy a döntés csak a német szövetséges fejedelmek látogatása, tehát csak május 7-ike után fog bekövetkezni, mert a király a jubileumi ünnepeket nem akarja miniszterválságokkal zavarni.

A politikai helyzet egyelőre tehát változatlan. Bécsben még mindig kívánják a delegációk összehívását és a katonatiszti fizetések felemelését, míg a magyar kormány most is a régi nehézségekkel küzd, mert a függetlenségi párt eredeti álláspontjából nem akar engedni. Hogy ezeket az ellentéteket hogyan fogják átvidalni, azt ma még csak nem is sejtjük. Wekerle minden igyekezete oda irányul, hogy valamelyes kompromisszum léssüljön, amely a felforgó kérdések rendszérének észre való halasztását célozza. Azonban a közös kormány az osztrák sajtó és közvélemény mai hangulata mellett nem mutatkozik hajlandónak az engedékenységre, annál kevésbbé, mert hiszen a külügyminisztert és a hadügyminisztert az adott szó kötelezi az ígéretek beváltására. A kérdések elhalasztása tehát a két közös miniszter lemondását vonná maga után, amit pedig úgy a király, mint a magyar kormány mindenképen el akarnak kerülni.

Wekerle bécsi utjáról a N. Fr. Pr. löbök közt ezeket írja:

Mindenekelőtt szem előtt kell tartani, hogy Arentthal külügyminiszternek budapesti tanácskozásai óta a katonatiszti fizetésemelés nehézségei semmit sem enyhültek. Az akkori magyar minisztertanács formulálta ebben a kérdésben a magyar álláspontot, mely legkevésbbé sem egyező a hadvezetőség és a közös kormány álláspontjával. Az utolsó szót azonban még ekkor nem mondták ki egyik részről sem. Azóta a magyar kormány tagjai nem tanácskoztak és így az ő álláspontjuk aligha változott. Az ajánlattevés sora most a közös kormányon van és ezért utazott most Wekerle miniszterelnök Bécsbe Egyezsége tehát most csak akkor van.

klátás, ha a közös miniszterek a magyar kormány álláspontját elfogadják. Erre most *semmi kijelentés sincsen* és ezért szinte bizonyos, hogy a miniszterelnök visszalérése után is lesznek még e kérdésben tanácskozások.

Bécsi politikai körökben az ellentéteket kompromisszummal vélik megoldhatóknak. Ezek szerint a magyar kormány megelégedne egy *mértékadó helyről* jövő olyan nyilatkozattal, amely kifejezné illetékes köröknek készségét arra, hogy az *összes katonai kérdések megoldásáról* belátható időn belül, még pedig a *mostani parlamenti ciklusban* tanácskozások fogjanak megindulni. Ha ilyen nyilatkozatra odafelelően nincs hajlandóság, akkor kerülne a sor a többi kompromisszumtervre, amelyek a fizetés-emelés mérséklésére, illetőleg annak kitolására irányulnak.

Döntés ezekben az ügyekben alighanem a Bécsben április 30-ára összehívott közös miniszteri tanácskozáson lesz. Osztrák politikai körökben ezt a napot elsőrendű kritikus napnak jelzik.

A dánosi bűnpör.

Izgalmas részletek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 23

A pestvidéki esküdtbíróóság ma, a tárgyalás második napján folytatta a vádlottak kihallgatását. A cigányok kivétel nélkül valamennyien tagadtak, a legtöbb azt szeretné elhíttetni a bírósággal, hogy soha életében tájékán sem volt a dánosi puszának, legkevesebb akkor, amikor a rémes rablógyilkosság történt. Amikor a terhelő tanut hallgatta ki a bíróság, a vádlottak vadul rontottak rá s bizonyára megölik, ha a börtönőrök meg nem akadályozzák. A tárgyalást ma még fokozottabb érdeklődéssel kísérte a közönség, amely zsufolásig megtöltötte a karzatot és a földszint föntartott helyeit.

A mai tárgyalás így folyt le:

Folytatják a kihallgatást.

Rónay Kamil elnök tíz órakor nyitja meg a tárgyalást. Először Német Vranát (Trokár Marcsa) állítják a bíróság elé.

Az elnök: Maga mondta tegnap, hogy tizenöt éves?

A vádlott: Nem tudom az estendimet. Csak az urak tudják az írásból. Hány gyereke van? Három. Hát már tíz éves korában volt gyereke? Hamarabb jön az, mint egy jóra való szoknya. Milyen részt vett maga a rablásokban, gyilkosságokban? Nem volt nekem semmi részem benne, kezelt csókolom. Egy tanu azt állítja, hogy maga vágta el Szarvas Teréz nyakát? Nem tudok én abból semmit. Se látója, se tudója. Azt sem tudja, hogy Gyónon mi történt? Nem tudom én, hová hurcolták. Hát a tizkoronás aranyakat hol vette?

— Nem találtak nálam semmit, kezit csókolom.

Lakatos Julcsa

(Luterna) a következő vádlott.

Elnök: A gyóni és dánosi...

Vádlott: Nem tudok róla semmit. Se látója, se tudója nem vagyok. Csak nem gondolja a nagyságos ur, hogy ilyen gyönge cigányleány olyasmit kövessen el. Kinél találtak meg Szarvas Teréz fülbevalóját? Én nem tudom, nem láttam soha. A fülbevalót pedig a maga fülében látták. Nekem sohasem volt fülbevalóm. Ilyen ügyefogyott leánynak hogy legyen fülbevalója. A csendőrök vették valahol, ne adja a lelkét az ördögöknek. Én nem loptam, nem drágább az életem...

— A maga élete egy pipa dohányt sem ér.

Surányi Csoroszllya.

Az elnök: Azzal van vádolva, hogy résztvett a gyóni és dánosi gyilkosságban és hogy maga állt őrt.

A vádlott: Az nem igaz. Hogy lehet azt gondolni, hogy a szegény cigányok, akik a jarást sem ismerik, elkövessenek ilyen dolgokat.

Surányi Ignác

sem érzi magát bűnösnek. Ő volt a vajda, aki intézkedett és akinek szavára mindenki hallgatott a bandában.

Az elnök: Melyik volt a vádlottak közül a maga bandájában? Egyik sem. Magának milyen része volt a dánosi gyilkosságban? Nem tudok róla semmit. Ugye, maga lopta el Kolompár Mari lovát? En? Akkor akasztasson föl a nagyságos ur. A dánosi csárdában találtak százkoronás bankókat, amelyek véresek lettek. Maga előbb késsel akarta lekaparni, mikor azután úgy nem ment a dolog, vízzel mosta le rájuk a vért és azután tűz mellett szárították. Ezért pörköldtek meg a bankók. Nem volt az én kezemben soha százszabankó.

Azután

Surányi Mártont

vezetik be. Sántit, mert állítotték a lábát.

Az elnök: Magára ráismertek arról, hogy sántított. Maga osztozkodott a bandával a rablott dolgokon? Nem tudok róla semmit. A gyóni rablásban emlékezetes dolog... Akkor rozszul emlékezik a nagyságos ur. Magára nézve emlékezetes dolog, mert maga ütötte föbe egy dorongga Fabók Andrást. Az nem igaz. Magára ráismertek. Hát csak egy sánta kúya van a világon? Hát maga kúya? Nem én, kezit csókolom, csak szegény cigány vagyok.

Surányi Lidi

nyolcvan éves boszorkány.

Az elnök: A dánosi dologban maga orgazdasággal, a gyóniban tetességgel van vádolva.

E vádlott: Nem vagyok bűnös. Olyan tiszta vagyok, mint a víz.

A rendes recipe szerint tagad.

Kolompár Zelfi

kis szőke gyermekkel a karján áll a bíróság elé.

Az elnök: Maga azzal van vádolva...

Vádlott: Nincs semmiről sem tudomásom.

— Magánál találtak százötven koronát.

— Eladtam a lovam, annak az ára volt.

— Hiszen nem volt maguknak miből élni, s elzalogosítottak Hevesmegyében mindent, egyszerre azután hatszáz koronájuk lett.

— Nyiregyházán adtam el a kocsit és a lovat.

Tagad, mint a többi.

Lakatos Erzsi (Dola),

Tutának az édesanyja.

Az elnök: Maga az a Lubujza? A vádlott: Hát maga is el akar keresztelni, nem elég, hogy a csendőrök mindenféle nevet adtak. — Hiszen Lakatos Sándor, az ura így írt magának? — Nem volt ő soha az én uram. Nekem is volt vagy öt uram, neki is volt vagy három felesége, de mink soha sem éltünk együtt.

— Itt van a jegykendőjük. Elküldjön meg a nagyságos ur a szemé világára, de úgy, hogy a kezét a szemire tegye.

Egyébként semmit sem tud a büntényekről.

Kolompár Buer

szintén egy szőke rajkót tart a karján.

— Magánál háromszáz koronát találtak.

— A sajátom volt.

— Munkával kereste?

— Nem. Az uram eladott két lovat száz forintért.

— Ki volt az ura?

— Lakatos Mátyás.

Azt erősíti, hogy nem is volt a cigányok között.

Surányi Julcsa

égre-földre esküszik, hogy sohasem járt se Dánoson, se Gyónon.

— Allison rá tanut — rikácsolja dühös arccal.

Lakatos Mari

kis fekete cigányleány.

— Azzal van vádolva, hogy osztozkodott a dánosi rablott dolgokban és résztvett a gyóni rablásban.

— Semmi tudomásom sincs róla. Mentelenre levetkőztettek a csendőrök és még sem találtak nálam semmit.

— Magánál tizkoronás arany is volt.

Azt is tagadja.

Hevesi Illés dr. védő előterjesztést tesz arra, hogy a kis Lakatos Róza kihallgatása alkalmával a védők is kérdéseket intézhessenek a vádlotthoz, aki egyszersmind mint korona'anu is szerepel.

Az elnök: Minthogy Lakatos Róza ebben az ügyben vádlott, kivütem senki sem intézhet hozzá kérdést.

A védő semmiségl panaszt jelentett be.

Baumfeld Lajos dr. védő kéri a bíróságot, hogy Lakatos Róza, ha vádlott, ugyanolyan elbánásban részesüljön, mint a többi vádlott. Az is fontos, hogy a víz gálai fogság alatt hogyan bántak vele.

Az elnök: Másit mondanak a védő uraknak: a többi vádlottat el fogom távollítani, mialatt őt kihallgatom. Erre a bűnvádi perrendtartás értelmében jogom van.

Gaal Eudra dr. ügyész: A fogházban tartózkodott és ugyanolyan elbánásban részesült, mint a többi vádlott.

Az elnök tíz percre felfüggeszti a tárgyalást.

A koronatanu.

Szünet után elrendeli az elnök Lakatos Róza bevezetését. A többi vádlottat kivézetik, hogy a kis cigányleány vallomását ne befolyásolja a jelenlétük. A bűnpörben Lakatos Róza orgazdasággal van vádolva, de ő volt az egyetlen a vádlottak közül, aki már a nyomozás idején töredelmes vallomást tett és részletesen elmondotta, hogy a vérengzésekben kinek milyen szerepe volt. A kis cigányleányt csinosan kiöltöztették a nagy napra. Tiszta ruha van rajta, rózsaszínű szalag a hajában és lakcipő a lábán.

Az elnök: Elsősorban mint vádlott állasz a bíróság előtt azért, mert részt kaptál a rablott dolgokból. Beszélj el elejétől végig, amit tudsz. Figyelmeztetek, hogy hazudni nem szabad. Milyen bandához tartoztál?

Lakatos Róza: A Surányi Ignácéhoz.

— Kik tartoztak a bandához?

— Lakatos János, Tuta, Lakatos János, a Német Vrana, Luterna, Surányi Julcsa, Dola, Csoroszllya, Zelfi, Surányi Márton és a többi mind, akik vádlottak.

— Hová mentek?

— Először Gyónra.

— Hol jöttetek össze?

— Kecskemét mellett, a Matzkó-pusztán.

— Mit mondtak, hogy hová mennek?

— Azt, hogy Dánosra.

— Tudták, hogy ott lehet valamit szerezni?

— Igen, már jirtak ott.

— Valamennyien voltak Gyónon?

— Igen.

— Valamennyien benn voltak Fabókéknál?

— Nem, előre megállapították, hogy kinek mi lesz a dolga.

— Te is ott voltál Fabókéknál?

— Nem, én Raffael Jánoséknál maradtam a többi asszonygyal.

— Gyalog mentetek Gyónra?

— Igen.

— Mikor történt a dolog?

— Éjszaka.

— Kik mentek ki Fabókékhoz?

— Balog János, Lajos, Tuta, Bajka és a Kusza, az asszonyok közül Dola, Trokár, Marcsa és Luterna. A többiek Raffaeléknál maradtak.

— Kik mentek a kunyhóba?

— A János, a Dola és a Tuta. Mikor kijöttek, magukkal hoztak egy pár csizmát és egy szűrt.

— Hallottátok a jajgatást?

— Igen.

Azután hová mentetek?

— Nagykőrösre. Az uton a férfiak beszéltek, hogy elmennek Dánosra. Minket akkor elküldtek Kecskemétre. Mikor jöttek a csendőrök, Tuta, János és Kuna elszaladtak. Akkor már tudták, hogy kiderült a gyilkosság. Azután voraton elmentünk Debrecenbe, amellől van Téglés és ott elfogtak bennünket a csendőrök.

— Melyikre mondták, hogy legvitézebb volt?

— A Tutára.

— Buernél (Lakatos Róza testvére) találtak háromszáz koronát. Tudsz erről valamit?

— Nem.

— Volt neki lova?

— Volt, de megdöglött.

— Kik mentek Dánosra?

— Balog János, Tuta, Kuna, János (Parno), Lajos, Dola, Trokár Marcsa és Julcsa. Reggel elmentek és másnap délután hazajöttek.

— Beszéltek arról, hogy mi történt?

— Igen. Hogy az embert három lövéssel megölték, az asszonyt megfojtották, a leánynak a mellét meg a nyakát Julcsa elvágta. Aztán elmondták, hogy a kocsis véletlenül lement a kecsmába és azt is megölték. Mikor már mindenkiel végeztek, felgyújtották a kecsmát.

— Hoztak onnan holmikat?

— Nem, csak szivart, meg dohányt.

— Hát pénzt?

— Azt is.

— Ti is kaptatok a pénzből?

— Nem. Azt láttam, amikor osztzkodtak a papírpénzen.

— Hát az aprópénzrel mit csináltak?

— Nem tudom.

— Azt nem mondták, hogy a leányt megbecstelenítették?

— Nem hallottam. Csak arról tudok, hogy a nyakát és mellét levágták.

— Milyen volt a fülbevaló, ami Balog Julcsa fülében volt?

— Olyan kicsi, mint az enyim.

Megmutatják neki a bűnjelképen lefogalt fülbevalót, amelyre egész biznysággal ismer.

— A lopott dolgokból te semmit sem kapsz?

— Nem. Megmondom a szemükbe is.

— Kíról mondták, hogy felgyújtotta a csárdát?

— Tuta gyújtotta föl.

— Hát arról semmit sem hallottál, hogy a csárdásleányt megbecstelenítették?

— Arról nem beszéltek semmit.

— A kis kékköves fülbevalót kinek a füléből vették ki?

— Zelfi kislányának a füléből.

— Hát még kinek láttad a fülbevalót?

— Lakatos Luternénál.

A szembesítés.

Itt az elnök félbeszakította Lakatos Róza kihallgatását és elrendelte a vádlottaknak egyenként való bevezetését, hogy megtörténhessék a szembesítés.

Veiglsberg dr. védő semmisségi panaszt jelentett be amlatt, mert az elnök nem vette tekintetbe, hogy Lakatos Rózának nővére szintén vádlott.

Fél egykor az elnök felfüggesztette a tárgyalást.

Szünet után sorra bevezetik a vádlottakat és szembesítik őket Lakatos Rózával.

Elsőnek Lakatos Balog Jánost szembesítik. Lakatos Róza megnevezi és kijelenti róla, hogy ott volt Surányi bandájában és részt vett az összes rablásokban és gyilkosságokban.

Lakatos János azt feleli, hogy tanukkal be

tudja bizonyítani, hogy ezt a leányt sohase látta. Tagadja, hogy ő a Surányi bandájához tartozott és egy szó sem igaz abból, amit a leány mond.

Az elnök felszólítására a leány szemébe mondja vallomását.

— Nem igaz, feleli, nem voltam ott, nem tettem.

Most Lakatos Lajos szembesítése következett a tanuval. A leány róla is elmondja, hogy a Surányi bandájához tartozott és annak összes bűntényeiben segédkezett.

Lakatos Lajos ingerülten így szólt:

— Egész Pestmegyében nem volt más ember csak ez a leány, aki látott engem, nem lehet hinni neki.

Az elnök: Miért mondaná ez a leány, ha nem volna igaz?

Vádlott: A csendőrök megverték, azután heringet adtak neki enni.

Lakatos Róza kijelenti, hogy a csendőrök nem verték meg és nem adtak neki heringet enni.

Elnök (a vádlottnak): Honnan tudja, hogy Lakatos Rózát megverték a csendőrök?

Vádlott: Az újságban olvastam. (Nagy derűtség.)

— Hogyan olvasta az újságból, amikor nem is tud olvasni.

— Mégis olvastam — elnök ur.

Következik Lakatos János, más néven Sztojka Bajka.

Lakatos Róza tanu kijelenti, hogy ez is a Surányi banda tagja volt és mindenütt együtt volt a bandával. Majd elmondja, hogyan vett részt ez a vádlott is a gyilkosságban.

A vádlott erre felugrik helyéről és dühös hangon hazugnak mondja a leány minden szavát.

Most a fővádlott Kolompár Balog Tuta szembesítésére kerül a sor. Az elnök kérdéseire a leány elmondja, hogy ezt a vádlottat már régen ismeri Orbán bandájából.

Balogh Tuta elismeri, hogy valamikor Kolompárékhöz tartozott, de a meghatározottabban tagadja, hogy a Surányi bandájában működött.

Izgalmas jelenetek.

A tárgyalás a szembesítések folytán ettől kezdve egyre izgalmasabb lesz. Balog Tuta dühösen kiabáló hangon fenyegeti meg a leányt és az előbb szembesített három vádlott is minduntalan közbeszól, úgy, hogy végre az elnök Balog Tuta kivételével a vádlottakat kivezeteti.

Lakatos Róza bátor hangon a szemébe mondja Balog Tutának, hogy ő is azokkal volt, akik a dácsi gyilkosságot végrehajtották.

Vádlott: Nem igaz, méltóságos elnök ur, egy szó sem igaz abból, amit mond.

Tanu: Amikor visszajöttök, még dicsekedett, hogy ő vágta el a leány nyakát.

Elnök: Mondja el, hogyan osztzkodtak.

Lakatos Róza megismétli vallomását, amire a vádlott mérgesen közbeszól:

— Ha ott voltál, tudnod kellene, hogy ki mennyit kapott.

Tanu: Erre már nem emlékszem.

Balog Tutát kivezetik és következik Lakatos Kuna. Ez kijelenti, hogy a leány vallomásából egy szó sem igaz. Amikor Lakatos Rózát szembesítik vele, akkor is megmarad állítása mellett.

Tanu: Amikor hazajöttünk, rajta volt a véres ing. Balog Tutával együtt eldicsekedett a dolgról.

Lakatos Kuna erre dühösen felugrik és ezt kiáltja a leány felé:

— Fusson ki a két szemed, mert ha szedsz.

Az elnök kivezeteti a vádlottat, aki utközben is egyre szidja és átkozza Lakatos Rózát.

Következik Német Vrana, más néven Trokár Marcsa. A tanu vallomására közbeszól:

— Ne hazudjál így, mert nem bánom, ha felakasztanak is, de pifon ütlek.

Lakatos Róza további vallomását is folyamatos közbeszólásokkal zavarja.

— Hazudsz, kiáltja feléje, azután így szól:

— Ha a madár repül, azt is lehet látni, hát engem miért nem látott senki, csak ez a haszontalan,

Az elnök kivezeteti a dühöngő asszonyt, aki még utközben is folytatja átkozódásait.

— Leharapom az orrodát, nem bánom, ha felakasztanak is.

A következő vádlott Lakatos Julcsa — Luterna, aki fenyegető arccal, szikrázó szemekkel áll meg a tanuval szemben. Látszik rajta, hogy csak az alkalomra vár, hogy ráugorjék. Az elnök nyomban mellé állította a börtönőrt, úgy, hogy az közötté és a tanu között állott.

Amikor Lakatos Róza hozzá fogott vallomásához, a vádlott csitító hangon rászól:

— Ne hazudj, mert az isten kivesszi a szemedet.

A leány bátor hangon folytatja vallomását. Egy őrizetlen pillanatban a vádlott a leány felé ugrik, a mellette álló börtönőr azonban az utolsó pillanatban elkapja a karját. Ezt a vádlottat is kivezetik.

Surányi Csoroszllya a következő vádlott. Miközben a tanu beszélt, egyre közelebb húzódott feléje. Az elnök rá szólt, hogy álljon távolabb. A vádlottól azonban kitört az indulat és szikrázó szemmel, felemelt karral Lakatos Rózára akart rohanni. A börtönőr még idejekorán megragadta és kivezette.

A banda feje, Surányi Ignác látszólag nyugodtan hallgatta a leány elbeszélését, csak néha szólt közbe:

— Ne hazudj, mert megver az isten.

A tanu előadásával szemben megmarad vallomása mellett.

Surányi Lidi is csak ritkán szakította félbe a tanu előadását:

— Amit a csendőrök mondtak neked, azt mondd te most mi ránk.

Majd amikor Lakatos Róza folytatta elbeszélését, szomorúan jelentette ki:

— Nem tudom, mi történt, — te tudod, mert te velük voltál.

Ez a vádlott is azt állítja, hogy a csendőrök kínzásal birták rá Lakatos Rózát a vallomásra.

Elnök: Hallotta, hogy nem is bántották a csendőrök?

Vádlott: Minket se bántottak, de azért megverték. (Nagy derűtség.)

A következő vádlott, Lakatos Erzsélt nyomban belépése után kifakad Lakatos Róza ellen:

— Mondd meg, hogy mit loptam?

A tanu vallomása során egyre haragosabb lett, végre magánkívül kiáltotta:

— Ne hazudj, mert beléd szurom a kést.

Rá is akart rohanni, de a börtönőr visszatartotta és kivezette a teremből.

Lakatos Lina és Surányi Julcsa vádlottak gyermekkel a karjukon jelentek meg, de folyton rá akarnak támadni a tanura, aki ellenük vall.

Az utolsó vádlott Lakatos Mari, akiről a tanu kijelenti, hogy nem tartozott a bandához és csak véletlenül fogták el a többivel együtt.

A tárgyalást holnap reggel folytatják.

Megint perlik a várost.

*
Nemkívül érdekes pör indul most Arad városa ellen. Horváth József aradi építőmester bepörlí Aradot és a közigazgatási bizottság tagjait is, mert eltiltották őt az építéstől.

Az eltiltott építkezések miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 23.

Érdekes és jogász körökben élénk vita tárgyául szolgáló pöre akadt megint a mi híres városunknak.

Egy építőmester részben Aradvárosán, részben a közigazgatási bizottság néhány tagján harmincnyolcezer korona kártérítést követel azért, mert tavaly az elsőfoku iparhatóság és a közigazgatási bizottság eltiltották őt az emeletes házak építésétől s a kereskedelmi miniszter a két fórum ítéletét megváltoztatva, az építőmester vállalkozási jogkörét nem engedte szűkíteni. Az érdekes ügyet az alábbiakban részletesen ismertetjük:

Tavaly nyáron, az építő iparosok harsának idején, az aradi építő iparosok szövetsége feljelentette Horváth József kőműves mestert a rendőrségen mint I-ső foku iparhatóságnál. A feljelentés szerint Horváth, akinek csak kőművesmesteri képesítése van, jogtalanul vállalja emeletes házak építését. Horváth, aki nem lépett be a szövetségbe, akkor a Kovács és Novotny cég vendéglő helyiségét építette s másut is vállalt munkát. A feljelentésben a szövetség az 1884. évi XVII. törvénycikkre hivatkozott, melynek értelmében csak a műlegyetemen nyert képesítés alapján vállalkozhatik az építész emeletes épületek építésére. A kőműves mesterré képesítő bizottságok által kiállított oklevelek csak földszintes házak építésére jogosítják a kőműves mestert.

Az I-ső foku iparhatóság az idézett törvény alapján Horváthot el is tiltotta a további munkától s kétszáz korona pénzbírsággal sújtotta. Horváth felelőzése folytán a feljelentéssel a közigazgatási bizottság is foglalkozott s az elsőfoku hatóság ítéletét hagyta jóvá. Rendőrök jelenték meg az építkezésnél és karhatalommal távolították el a kőműves mester alkalmazottjait a munkáról.

Felelőzés folytán a kereskedelmi miniszter elé került a kérdés harmadfoku elbírálás céljából. A miniszter megváltoztatta mindkét fórum határozatát s kimondotta, hogy Horváthnak joga van emeletes épületek elkészítésére vállalkozni és felmentette a pénzbírság megfizetéséről is.

A miniszteri döntés kimondotta, hogy az 1884. évi XVII. törvénycikk ugyan külön jogkörrel látja el az építésszt és építőmestert, de régen szerzett jogokat a törvény nem szüntet meg, már pedig Horváth még a törvény életbeléptetése előtt szerezte meg képesítését.

Horváth a miniszter kedvező ítéltetése alapján ma megjelent Varjassy Lajos polgármesternél. Elmondotta, hogy ő az iparhatóság határozata folytán tetemes anyagi kárt szenvedett. Minthogy az építő iparosok szövetségének csak ő nem volt tagja Aradon, nagyon sok építendő kereste őt fel megbízással, akiket ő az iparhatóság tilalmára elutasítani volt kénytelen s így nem használhatta ki az építőipari válságot. Arra kérte a polgármestert, hogy a város békés uton térítse meg neki a szenvedett kárt.

A polgármester kijelentette, hogy a város nem fizet, mert nem tartja Horváth követelését jogosnak. Horváth azonban nem nyugodott meg a polgármester válaszában. Meghatalmazta Vadász Armand dr. ügyvédet, hogy nevében az aradi királyi törvényszéknél harmincnyolcezer koronáért indítson kártérítési pert. Megbizta, hogy fogja perbe Arad városát, az építőiparosok szövetségét és a közigazgatási bizottságnak ama tagjait, akik az elsőfoku hatóság ítélete ellen beadott felelőzése tárgyalásakor jelen voltak s őt elutasították. Vadász dr. a napokban adja be a keresetet, melynek elintézése iránt élénk érdeklődés mutatkozik mindenütt, mert ez az első per Magyarországon, melyet ilyen címen intéznek hatóságok ellen.

Álhírek

A Neuman-gyár üzemcsökkentéséről.

Munkásdeputáció a városházán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 23.

A múlt héten tartott szesz-ankét az ipari szeszgyárak sorsával foglalkozott. Még a kormány nem készítette el az ipari szeszgyárak tönkretételét célzó javaslatát, de a szesz-ankéten elhangzott felszólalások hatása, máris érezhető. A szeszgyárakban dolgozó munkásokat ideges félelem fogta el amiatt, hogy a szeszkontingens elvonása következtében ők is kenyérüket veszítik.

Az ország legnagyobb és legtöbb munkást foglalkoztató szeszgyára az aradi, a mely Neuman Testvérek tulajdona. A gyár munkásai bizonyára valami vak hír hatása alatt ma már azzal a biztos formában előadott hírrel lepték meg Varjassy polgármestert, hogy az új szeszgyártási törvény életbelépte a küszöbön van s a hatalmas iparvállalat ennél fogva kénytelen munkásai egy részét elbocsátani, minthogy üzemredukció fog beállni. A kontingens állami elvonását be sem várva, már május elsején csökkentett létszámmal dolgozik a gyár, mondotta a munkások vezetője s így ők kenyér nélkül maradnak. Arra kérték a polgármestert, tegyen valamit a sok gáji család érdekében, akik eddig a Neuman Testvérek világhírű ipartelepén keresték meg kenyérüket.

A polgármester kijelentette, hogy neki az üzemredukcióról tudomása nincs, de nem is hiszi, hogy az állam olyan törvényt alkosson, mely egy nagyjelentőségű gazdasági tényezőt, mint a Neuman Testvérek szeszgyára, gyártási forgalmának korlátozására kényszerítené.

Az Aradi Közlöny egyik munkatársa magánál a gyár vezetőségénél szerzett információt az aradi gazdasági életre messze kiható kérdésben. A gyárban kijelentették, hogy az üzemredukció gondolatával nem is foglalkoznak, munkásokat nem szándékoznak elbocsátani.

A malom üzem őrlelési forgalmát, a lisztüzlet általános helyzetére való tekintettel, már rég megszorította a cég, úgy, hogy hét nap helyett csak négy napig folyik a munka. Nem lehetetlen, hogy egy munkás csoportnak talán valamelyik munkavezetővel volt szótáváltása s ebből a munkások azt következtették, hogy elakarják őket bocsátani. Ez is csak képzelődése a munkásoknak s az elbocsátási hírek semmi sem szolgál pozitív alapul.

Küldöttség a polgármesternél.

Utcanyitást kértek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 23.

Ma délelőtt Kálmán Ferenc dr. vezetésével Orczy- és Leiningen gróf-utcai telek és háztulajdonosok küldöttsége járt Varjassy Lajos polgármesternél. A küldöttség egy kérvényt nyújtott át, melyet alább közlünk s amelynek elintézését sürgős jellegűnek mondotta a kérvényező szónoka, Kálmán dr. Ismét egy újabb utca nyitását és rendezését kéri a polgárok egy tekintélyes része a várostól, amely csak nemrég határozta el, hogy a Ferenc-tér és a vasúti indóház között utcát nyit.

A kérvényben csoportosított érvek súlyosak s a város által figyelembe veendő.

A polgármester kijelentette, lehetőleg gondoskodni fog arról, hogy a jogos kérelem teljesíthető legyen.

A beadvány, melyet Steiner József, Vajda István dr., Bene Gyula, Kálmán Ferenc dr., Blaskovics Béla dr., Árpád Antal, Mészáros László, Földes Kelemen, Héhs Viktor, Darányi János, Institoris István dr., stb. irták alá, a következőképp hangzik:

Tekintetes városi Tanács!

Ez év március havában a tanács kimondta, hogy a Kinizsi-utcát egész a Szarvas-utcáig aszfalttal burkoltatja.

Mi, mint az Orczy-utca és környékének háztulajdonosai és lakói, évek óta várjuk azon többszörösen hangztatott terv megvalósítását, hogy a városrésznünk fejlődése elősegítésére s a szabad és akadálytalan közlekedés az Orczy-utcában is megnyitattik azáltal, hogy zsákutca jellegéből kivetkőztetve, a ligeten keresztül a gróf Leiningen-utcaig meghosszabbították és az egészségi, tisztasági és szépségeti követelményeknek megfelelőleg az utca mindkét oldalán végigfutó ronda, piszkos, bűzös árkok eltüntetésével az utca csatornázattik és aszfalt burkolattal ellátattik s ekénti rendezése által mostani elhanyagolt állapotából a modern fejlődés útjára terelődik.

A fent felsorolt indokokon kívül legyen szabad még kérelmünk támogatására felhívunk, hogy az Orczy-utca a ligetbe üdülni járó közönség által is használt, valamint a vasúthoz közlekedő utvonallal s hogy az Aradváros ifutcajától 4—5 percre eső Orczy utca rendezését a közérdek s a város pénzügyi érdekei is nem kevésbé követelik, mint a Kinizsi utcáét, mert az utca csatornázása s rendezése után az építkezési kedv előreláthatólag fokozódik s az új katolikus templom is csak úgy fog a Ferenc-téren kellőképp érvényesülni, ha a térre nyíló Orczy-utca kérelmünknek megfelelő rendezést nyer.

Tisztelettel kérjük ennél fogva, hogy a megfelelő alzapok terhére még folyó évben teljesítendő közmunkák sorába felvenni méltóztatassék az Orczy-utcának a gróf Leiningen-utcaig meghosszabbítását, csatornázását és aszfaltburkolását.

Varjassy polgármester kijelentette, hogy a mérnöki hivattal elvégezteti a szükséges számításokat. A kérelem teljesítésére van kilátás. A város ugyanis már régebben elhatározta, hogy a Borcs Béni tértől kezdődőleg a beszüntetett Mittelmann-féle szeszgyár telkén keresztül utcát nyit a gróf Leiningen-utcaig. Mivelhogy azonban a telektulajdonosok oly horribilis magas árakat kérnek ingatlanukért,

hogy azokat a város meg nem szeresheti, valószínű, hogy ezt a tervet a tanács elejti s az Orczy-utca rendezését még ez évben végrehajtja.

Szaporodnak az életuntak Aradon.

Mindennap két öngyilkosság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, április 23

Az öngyilkosságok az utóbbi időben feltűnő módon szaporodnak. A héten már beszámoltunk négy életunt ember öngyilkosságáról s a rendőrség esemény könyvében ma ismét két erőszakos emberhalálról találunk feljegyzést. Egyiknek szerelem, a másiknak büntetéstől való félelem volt az oka.

Szöke Ferencné harminc éves napszámosnő a Vas-utca 1. szám alatt lakik. Férjétől külön válva élt és egy eddig ki nem puhatolható nevű napszámos emberrel élt közös háztartásban. Férjét ott hagyta, mert rosszul bánt vele, egy másikhoz költözött, aki nem csak vele bánt jól, hanem más nőket is kiütemezett szerelmével. Szöke Ferencnének egyik állapota sem tettszett. Férje házából emenekült, mert folyton civódásban volt része, az új szeretőnő meg ő vitte be az örökös perpatvart.

Tegnap este munkából tért haza a bánatos asszony és ágyasát még nem találta otthon. Féltekeny természetű lévén, elindult a főkeresésére. Valahol az utcán találta meg egy nő társaságában. Ott nyomban kiöntötte lelke keserűségét és csapott olyan botrányt, hogy véres lett a vége. Szökénét a szeretője irgalmatlanul elpálolta. Nagy bánatában és szegénységben mi tehetett tőle? Haza ment és nagy adag marólugot ivott. Súlyos sérülésekkel szállították a menők a kórházba.

Véres és borzisztó módon akarta az életet magától eldobni Horvát Erzsébet 16 esztendőes cselédleány, aki Eberstark Fülöp ruhatisztítónál szolgált a Rákóczi utca 12. számú házában. Egy közönséges, tompa-élű piszkos késsel átvágta a nyakát és a torkát s életveszélyes sebével szállították a kórházba, ahol valószínűleg még az éj folyamán ki fog szenvedni.

A fiatal leányt a tett okára nem lehetett kihallgatni, mert az óriási vérvesztés következtében, a gyorsan megjelent orvos segélynyújtása dacára, elvesztett eszméletét. A cseléd gazdája azonban elmondotta az ügyeletes rendőrrel szembeállítva, hogy a leány valószínűleg a büntetéstől való félelemből akarta magát elpusztítani. Eberstark azt vette ugyanis észre tegnap este, hogy az asztal fiókjából negyven korona készpénze eltűnt. A cselédet vontá felelőségre, aki azonban válg tagadt.

— Ha nem valód be, hogy te loptad el a pénzt, azonnal rendőrt hívok, — szólott Eberstark a leányhoz és betuszkolta azt egy mel lékszobába, amelynek ajtaját a cselédre rázárta. Mikor ez meghallotta, hogy gazdája eltávozik és rendőrt akar hozni, a szoba ablakját felszakította, kiugrott a folyosóra s felszaladt a padlásra. Eberstark ez észrevette s utána futott. Mire azonban felért a lépcsőkön, a tizenhat esztendőes kis leány átvágott torokkal, hőrögvé és fudokolva, vérrel borítva fetrengött a földön. A szobában egy rossz, fanyelű kést kerített s óriási erőfeszítéssel, ugyszólván átfűrészelte a nyakát és torkát.

Azonnal orvosért szaladtak. Prohászka László dr. néhány pillanat múlva meg is jelent. Nehezen tudta elállítani a vérzést. A megjelent mentők a kórházba szállították az öngyilkost.

A zsarnok szentek.

★

Szeptember huszonkilencedike a kapuzárás napja, április huszonnegyedike pedig a kapunyitásé. Szeptembert, a hűvösödő esték és a bágyadt arany sugarak hónapját Szt. Mihály mester bucsuztatja el Aradon azzal,

hogy meghagyja a szigorú, de most méltán haragudható házmestereknek: a kapukat ezután este kilenc órakor zárjátok be. Ennek a komor bácsinak a parancsa alól április huszonnegyedikén csak Szent György lovag szava oldozhatja föl a házmestereket, megparancsolván nekik, hogy máttól fogva a kapuk este tíz órakor záródjanak.

Ennek a két szentnek az utasítása azonban ma már csak a jó vidéken ér valamit. A fővárosban nem sokat hallgatnak se Szent György, se Szent-Mihály szavára. Ott ugyanis állandóan tíz órakor zárják a kapukat. Szent-György lovag ott abban gyönyörködhetik, hogy amikor ő megjelenik: a házmesterek tíz órakor csukják a kapukat. A naiv szent bizonyosan azt hiszi, hogy mindez az ő megjelenésére történik.

Mert a vidéken hozzászoktatták a szenteket a hatalomhoz. Vannak helyek, kisebb faluk és községek, amelyekben a lakást Szent-György naptól Szent-Mihály napig veszik ki, a cselédleányt pedig Szt. Mihálytól Szt-György napig szegődöttetik be s ott is tartják, ha időközben föl nem fedezi róla a gazda fia, hogy alkalmatlan a házi teendők végzésére.

E két szent indokolatlan hatalma még Aradon is érezhető. Szent-Mihály napján este kilenc órakor ugyanis megjelenik a szigorú, komor arcú házfelügyelő és kizárja a bérpalotából a lumpokat. (Mert a házúrak szerint mindenki lump, aki este nyolc órakor a pompás vacsora elköltése után bucsut nem mond ennek a szép életnek — másnap reggelig.)

Hogy ez jogtalanság s hogy erre a házmesternek semmiféle írott szabály nem ad engedélyt, azzal eddig senki se törődött. Mindenki azt hitte, hogy ennek így kell lenni s hogy Szent Mihály mesternek a szavát parancsként kell fogadni.

Pedig nem így van. Egyszer már komolyan kellene foglalkozni ezzel a látszólag apró kérdéssel is. A jó vidék is tehetne már kísérletet arra, hogy a szentek hatalma alól fölsszabaduljon.

A szabadság még akkor is jó, ha este élvezi az ember egy-egy órán át. Sőt akkor minden óra kettőt számít. Azért mondja azt valamelyik francia író, hogy kétszer él az, aki éjjel él. Példa rá Rénai A. János vendéglős, aki éjjeli életet él s akiről már külseje is elárulja, hogy két ember helyett él: kettő helyett dolgozik, eszik, iszik és a többi.

... Döntve a szentek zsarnokoskodásának végei kell vetni. Miat értesülünk a városatyák körében élénk mozgalom indult meg eziránt.

A törvényhatósági bizottság tagjai tudnillik úgy gondolkoznak, hogy a háznál elég egy zsarnok is: az asszony. A szentek zsarnokoskodását túrni teljesen fölösleges luxus.

Döntő fordulat a bajai milliós pörben.

Négyszázezer koronás egyezség.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 23.

A bajai milliós főnyeremény ügyében késő este döntő fordulat állott be. Mikor a bűnügyi tárgyalást félbeszakították, a bajai kereskedelmi és iparbank egy megbízottja felkereste Eckert Antalt és egyezséget kötött vele még a bűnügy eldöntése előtt. A bank ezzel elhárított egy hosszadalmas polgári pert, amelyet ellene Eckert a bűnperrel egyidejűleg indított fél millió korona erejéig. A részletveik meghamisítása miatt azonban a bűnper tárgyalása tovább folyik, ennek sorsára az egyezség nem bír befolyással.

Szabadváról ezt jelentik a bűnpör mai tárgyalásáról:

A szabadvári törvényszék ma folytatta a bajai milliós főnyeremény ügyének tárgyalását.

Felolvasták először az elhunyt Schön Antal igazgató vallomását, azután a bajai kereskedelmi és iparbank azon közgyűlésének jegyzőkönyvét, amelyen a főnyeremény felosztása dolgában határoztak.

Ez a közgyűlés nagyon v. haros lefolyású volt. Schön igazgató a közgyűlésen hevesen kifakadt a sajtó támadásai ellen, mert akadt egy lap, amely azt írta, hogy a század legnagyobb lopása a bajai eset, ami nem is csoda, mert a bank igazgatóságában tizenhárom próbás szabadelvűek ülnek. (Nagy derűség.)

Kihallgatták Lafolsch János tanut, majd pedig Eckert Antal kihallgatása következett, aki előadta, hogy bajai születésű, temetkezési vállalkozó. Az elnök figyelmezteti az esküszentességére és kijelenti, hogy, ha hamis vallomást tesz, azonnal letartóztatja.

Eckert előadja, hogy a sorsjegyet december végén vette meg, mert az ügynök azt mondta neki, hogy egy milliót lehet vele nyerni. A sorsjegyet háromszázötven koronáért vette, két részletet ki is fizetett érte.

Elnök: Miért járt fenn Pesten?

Eckert: Bvásárlások végett és amikor hazajöttem, feleségem elmondta, hogy Wagner ott járt náunk az apja exhumálása miatt. Hatvan forintban állapodtak meg. Wagner egyuttal kérte a részlet-ívet is, de a feleségem nem adta ki, később Priglyvel együtt jött el, akkor feleségem megmutatta az ívet. Wagner és Prigly összenéztek és azt mondták: Ez az a sorsjegy.

Ezután részletesen előadja, hogy miképen akarták őt a nyereménytől elűzni és hogyan jött rá a bank turpisságára.

Délután még több tanut hallgattak ki. A tárgyalást holnap folytatják.

Bajáról késő éjjel jelentik: Hosszas tárgyalások után a bajai iparbanknak sikerült Eckert Antallal egyezséget kötnie, amely szerint Eckert a félmillió korona erejéig indított polgári pert visszavonja és végkielégítésül négyszázezer koronát kap. Ezen összegből Eckert ügyvédjének, Forró Félix dr.-nak százharmincezer korona jut.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Good Templar rend aradi páholyának előkészítő bizottsága tegnap este értekezletet tartott. Az értekezleten elhatározták, hogy a felolvasó ülést a bizottság május 3-án, vasárnap délelőtt fél 11 órakor tartja meg a város háza kis termében.

Csak egy felolvasás lesz, amelyet a helybeli mozgalom vezetője, Auszterweil László dr. törvényszéki orvos fog megtartani Alkoholizmus és nemi élet címen. A felolvasást vita követi, amelyen minden jelentkező részt vehet. A felolvasó ülésen természetesen mindenki részt vehet és arra belépt díj nincs. Az aradi páholy megalapítása május 10 én lesz, amikor Stein Fülöp dr., a Magyarországi, Független Good-Templar rend nagytemplára is Aradra érkezik. Az előkészítő bizottság szombaton este 8 órakor ismét tart értekezletet a Központi kávéház külön termében.

(*) Az aradvármegyei községi és körjegyzők egylete és nyugdíjintézete Aradon a vármegye-háza kistermében 1908. évi április hó 29-én d. e. fél 12 órakor közgyűlést tart.

Milliomos és színész. n.

Regényes házasság.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 23.

Hirt adunk néhány nappal ezelőt arról, hogy Révy Aurélla, a Nepszínház-Vigopera tagja férjhez ment Chapman György dugdag angol földbirtokoshoz, aki az angol hadseregben őrnagyként szolgált. A regényes házasságról most a következő, valóban érdekes részleteket jelentik:

Révy Aurélla tavaly hungverszuy körútjában Londonban is fellépett, ahol kiváló ének-művészeivel nagy sikert aratott. A rendkívül bájos megjelenésű énekesnőt mindenütt, ahol fellépett, a hódolók egész serege rajongta körül. Londoni szereplése után néhány napot a művész még az angol fővárosban töltött. Egy napon levelet kapott, amelyben egy Chapman György nevű ur megkérte a kezét és a levélben azt is megírta, hogy özvegy ember és tíz millió font tulajdonosa.

A művésznő azt hitte, hogy örülltel van dolga, vagy rossz tréfát űz vele valaki és eldobta a levelet.

Egy héttel ezután Révy Aurélla anyjával együtt Berlinbe utazott. Alig érkezett meg egy ottani fogadóba, csakhamar megjelent nála Chapman, az angol milliomos és most már személyesen megkérte a kezét. Elmondta, hogy a művésznőt halotta énekelni és nagyon megtetszett neki úgy a hangja, mint az egész külseje.

Az énekesnő kereken elutasította az állhatatos kérést, mert még mindig azt hitte, hogy eszelős és az ajánlatot nem vette komolyan. A német fővárosból Révy Aurélla pár nap múlva Budapestre utazott. Hűségos imádója ide is követte és annak bizonyosságául, hogy csakugyan olyan gazdag, amilyennek magát feltüntette, nyolcszáz ezer koronát ajándékozott a művésznőnek, aki most már le volt győzve és hirtelen szerelemre lobbant a vagyonos angol iránt. Menyasszonya lett Chapmannak, de ragaszkodott ahhoz, hogy a házassági szerződésben kikötessék azon joga, hogy ő a szilapadon továbbra is felléphessen.

Az angol ebbe látszólag készséggel beleegyezett, de mikor a körjegyző előtt a házassági szerződést megszövegezték, a művésznő észrevette, hogy a kért kikötés hiányzik belőle. Ingerülten felugrott, összetépte az okmányt és a faképnél hagyva a vőlegényt, hazament lakására.

Chapman ekkor nem tért vissza az énekesnőhöz, hanem hazautazott Londonba, ahonnan két hét múlva tizenhat éves fiával együtt újból Budapestre utazott. Itt felkereste menyasszonyát és bemutatatta neki fiát. Azután elmentek a körjegyzőhöz, ahol a művésznő kívánságának megfelelően állították ki a szerződést.

A házasság megkötése után fényes reggeli volt, amelynek végeztével az új férj fiával együtt az anyagi ügyek lebonyolítása végett rövid időre Londonba utazott. A fiatal asszony azonban Budapesten marad, mert rövid időre még a Népszínházhoz köti szerződése, amelynek lejártával követni fogja férjét Angliába.

A királysértő alkirály.

Jager Szolimánt fölmentettek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 23.

Körülbelül egy esztendővel ezelőtt nagy feltűnést keltett Inger Szolimán szomáli alkirály, papmező-kimpányi földbirtokos királysértési pöre. A pörnek — mint Nagyváradról jelentik — rendkívül érdekes története van.

Másfél évvel ezelőtt Inger Szolimán széles jó kedvében betért Schwarcz Éliás kimpányi korezmájába mulatni. Jó társaság volt együtt, a mulatság hajnalig tartott. Természetesen nagyon élénk diskusszió fejlődött ki. Mindenki előhozakodott életének részletes eseményeivel. Legtöbbet Inger Szolimán beszélt. Ő már járt Szomálban, végigharcolta a szomáli szabadságharcot, állott a csaták tüzében. Inger Szolimán a beszéd során nagyon sok érdekes dolgot tudott mondani a szomáliak excentrikus országáról. Így a kétségtelenül érdekes beszéd során szó esett arról, hogy kinek milyen volt élete első pillanata. E témáról viszont Schwarcz Éliás, a korezmáros tudott nevezetesen dolgokat mesélni. Elmondta, hogy katonakorában egyszer Székelyhidon nagygyakorlaton volt. Folyt javában a csatározás, ő kis csapatával egy erdő mögött állott, amikor hirtelen egy magasrangu katonatiszt került mögéje. Megszólította, hogy milyen messze hord a fegyvere. Megmondta pontosan a fegyver messzehordó képességét.

— Nagyon helyes — mondta a magasrangu katonatiszt. — Ön kitűnő katona!

És elismerésének jeléül megszorította a kezét. Schwarcz Éliás a pillanatban ismerte meg, hogy a királlyal áll szemben.

— Nem adom kétezer koronáért — fejezte be a korezmáros nagyhatású meséjét, — hogy a királlyal életemben egyszer kezet szoríthattam.

— Én tíz koronát se adnék érte — válaszolt sötét elszántsággal a vádirat szerint az alkirály — hiszen a király bitang, rabló, gazember!

Ez volt az inkriminált kifejezés. Inger Szolimánt feljelentették emiatt ellenségei. Tanuk voltak Moga Vazul, papmező kimpányi jegyző, Szigye Péter segédjegyző és Papp János lelkész. Ezek tanuskodtak amellett hogy az emir tényleg használta az inkriminált kifejezéseket. A nagyváradai törvényszék a súlyos tanuvallomások alapján el is ítélte a szomáli alkirályt 2 hónapi fogságra.

Az ítéletet megfélebbezte a védő. Így került az ügy a nagyváradai tabla elé, amely tegnap foglalkozott vele.

Az ügy ismertetése után nagyszabású jogi vita fejlődött ki, hogy a terhelen vallo tanuk elfogadhatók e. A vádlott védője amellett érvelt, hogy a tanuk valamennyien elfogultak, mert Inger Szolimán perben van velük, különben is haragszanak az alkirályra. Ennek alapján — bizonyítékok hiányában — kérte a vádlott felmentését. A királyi tabla tényleg erre az álláspontra helyezkedett és mivel beigazolást nyert az, hogy az alkirály tanui perben állanak vele, haragszanak rá, tehát vallomásuk aggodalomra ad okot — Inger Szolimánt azon a címen hogy bizonyítékok nincsenek, felmentette. Az ítélet jogerős.

Vizsgálat a hegyaljai motorosnál.

Szécsi főfelügyelő Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 23.

A kereskedelemügyi minisztérium megbízásából tegnap és ma Aradon járt Szécsi Károly vasuti és hajózási főfelügyelő, hogy vizsgálatot folytasson az arad-hegyaljai motorosvasut vonalain és a vasut ügyeinek vezetésében állítólag felmerült hiányokról személyesen szerezzen meggyőződést.

A hirtelen jött vizsgálatnak érdekes előzményei vannak. Többször megirtuk már ugyanis, hogy a motoros-vasut, amely a kereskedelmi kormány részéről kikötött építkezési feltételek miatt a közlekedés helyes elátásában kisebb-nagyobb nehézségekkel küzd, anyagi támogatást kért a kereskedelmi kormánytól. A segínyt különösen azért kérte a vasut, hogy a kezdet stádiumában mutatkozó hibákat kiküszöbölhesse és a folyton fokozódó személyforgalom igényeinek eleget tehessen. Ebben az ügyben tudvalevőleg a múlt esztendőben Szécsi Károly főfelügyelő két hónapig tanulmányozta a hegyaljai motoros állapotát, melyet teljesen kielégítőnek talált. A kereskedelmi miniszter Szécsi jelentése alapján hajlandónak mutatkozott a vasut támogatására és hogy annak helyes eszközeit és módját megtalálja, Stettina miniszteri osztálytanácsos elnökletével ankétet hívott egybe. Az ankétben a támogatás módjára nézve két terv merült fel. Az egyik szerint a részvénytársaság tőkeemeléséhez a kormány készpénzzel járulna hozzá, a másik szerint pedig elsőbbségi részvények jegyzésével támogatná a vasutat.

Mielőtt a kormány határozott volna e kérdésben, Aradról olyan hírek kerültek fel, amelyek valódiságuk esetén a kormány-segélyezést megakadályozták volna. Konkrét feljelentés is érkezett a kereskedelmi kormányhoz, amely a vasut mostani vezetőségét hibáztatja a motoros forgalmi hiányaiért.

E feljelentés volt oka annak, hogy Szécsi Károly tegnap este váratlanul Aradra érkezett. Még a vezetőségnek sem volt előzőleg tudomása arról, hogy Szécsi vizsgálat céljából Aradra jön.

Szécsi főfelügyelő ma reggel megkezdte a vizsgálatot a motoros vasut vonalain. Bejárta az összes vonalakat, hogy személyesen győződjék meg a feljelentésben foglaltak valódiságáról. Érintkezésbe lépett az állomási előjárókkal, a személyzettel és este visszaérkezvén Aradra, vizsgálatot tartott a központi vezetőségénél is. Az egyes állomási előjáróknál mindent a legnagyobb rendben talált és legteljesebb megalégedését nyilvánította mindenütt a tapasztaltak miatt. A vasut vezérigazgatója, Zerkovitz Rudolf előtt is kifejezte megalégedését az egyöntetű és helyes vezetés felett.

Miután így a vizsgálat a feljelentésben foglalt vádak fényesen megcafolta, az állami segélynyújtásnak semmi sem áll utjában.

TARKASÁGOK.

*
Akasztófahumor.

A dánosi cigányok nincsenek olyan nagyon elkeseredve, mint a hogyan mutatják. Általában megvannak elégedve a tegnapi nappal. A legtöbbje állt már törvény előtt és nem idegen előtte se bírte, se ügyvéd. Jól esett nekik, hogy egynéhány órán át emberek között lehettek és hogy viszontlátták egymást.

Lakatos Angyél oda is szolt tegnap a mellette álló Német Vranának igazi cigány-maliciával:

— Bizony, bizony, ki tudja, hol találkozunk megint, meglehet, hogy az akasztófán.

— Ha a másvilágon is megint bíróság elé kell állni, akkor inkább föl se akasszamat, — válaszolt a megszólított.

Lakatos János, a legtöbbet büntetett cigány, agylátszik a legkedélyesebb is közöttük.

— Hiába is beszélnek ránk cigányokra annyi rosszat, bizony akad közöttünk is becsületes ember, — mondta a fogházörnek.

— Ne beszélj, fogd be a szádát, — parancsolt rá a szigorú fogházör.

De azért csak beszélt a szakállas cigány és elmondott egy rokonával megtörtént esetet ilyen képen:

— Hát azt az én rokonomat Csipesala Flóriának hitták. Az apjának, mint minden jófajta cigánynak, vályogvetés volt a mestersége. De egy faluban tartózkodott hosszú ideig, nem kóborkodott és emberöltő alatt tul sem lépte Kis-Üszög határát.

Egy jó módú gazdaember, Varga János nevezetű magához vette hát a cigány egyetlen fiát, a Jóska-t. Azt mondta, embert farag belőle. Befogta őt mindenfajta mezei munkára, majd a lovak mellé állította: legyen jó kocsis belőle. Jóska megemberelte magát, sőt hálás is volt egy ízben.

Akkor történt, amikor Varga János aram egy másik faluba hajtatott. Visszajövet sötét volt már és határerődn kellett áthajtaniok. A kocsin ezenkívül baj is történt. Egyik kereke eltört. Nagy baj az kérem az olyan kocsin, amelyiknek két kereke van csak. Az öreg ur közvényes is volt, gyalog nem mehetett, meg lóra sem tudott ülni.

A Jóska cigány mentette őt ki a bajból. Azt mondta:

— Tekintetes uram, jó volt az apámhoz, jó volt hozzám, most meghálálom.

— Mivel hálálod meg? — kérdezte a földesur.

— Azzal, felelt Jóska, hogy én helyettesitem majd a kereket. A gyeplőt megfogja tekintetes uram, én leszállok a kocsiról és helyettesitem a kereket.

Jóska le is szállt, a tengelyt behelyezte a testébe és cigánykereket hányva, lépést tartott a másik kerékkel. Így jutottak azután haza.

A fura mesén nagyot nevetett a fogházör.

— Hiába nevet, — mondta Lakatos János — de úgy volt az bizony. Ugy hát, hazáig vitte így az urát, csak épen akkor állt meg egy-két percre, ha a tengelyt kocsiszírral kellett bekenni . . .

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Három testőr. bohózat. Ligeti Julliska és Dezső József vendégfelléptével. (C. bérlet.)
Szombat: Ibolyafaló. vígjáték. Ligeti Julliska és Dezső József vendégfelléptével. (A. bérlet.)
Vasárnap: Délután: Bőregér, operett. Este: Lilliomfi. vígjáték. Ligeti Julliska és Dezső József vendégfelléptével. (B. bérlet.)

* Dezső-pár fellépte. Nagy érdeklődés előzi meg a budapesti Nemzeti Színház két kiváló művésznének, Dezsőné Ligeti Julliskának és Dezső Józsefnek aradi szereplését. A művész-pár hol-

nap érkezik Aradra és a holnapi próbákon már résztvesz. Dezsők első fellépése pénteken lesz Herczeg Ferenc pompás vígjátékában, a Három testőr-ben. A többi szerepeket Zalay Margit, Várnay Mártonffy, Leövey, Faludy és Kulcsár játsszák. Az első estén C. bérlet lesz. Dezsők vendégszereplésére jegyek már válthatók a rendes színházi pénztári óra alatt. Dezsők második fellépése szombaton lesz az Ibolyafaló című vígjátékban. Utoljára vasárnap este Szilgigeti vígjátékában, a Lilliomfi-ban lépnek fel. Vasárnap délután Strausz János klasszikus vígoperáját, a Bőregér-t játsszák.

* Halászat Sziciliában. A legügyesebb olasz halásznép a szicíliai. Ezek életét mutatja be pompás mozgófényképen az Uránia. A tihál halászat minden módjával megismertet bennünket ez a remekül sikerült mozgó. Eleven élet lüktet a képen és sok olyan sajátossággal ismerkedünk meg, mely világos képet nyújt a szicíliai halászeletről.

* A tenger. A budapesti Uránia színház egyik legnagyobb sikerű darabját. A tengert megszerezte előadásra az aradi Uránia színház. Három felvonásban, kiváló tudással és előkelő irodalmi stílusban írta meg Oda Géza, a kiváló író A tenger című darabját. A nagy ocean minden rejtelmeivel megismerkedünk ebben a darabban. A tengerész életről, a tengeri hajókról, haditengerészeiről és hadihajókról, a tengerparti népekről karunk remek leírást. A darabot szebbnél szebb álló és mozgóképek teszik még érdekesebbé és hogy a közönség magában a felolvasásban is művészi szórakozást kapjon, az Uránia igazgatósága megnyerte felolvasónak Kesztler Edét, az Aradi Nemzeti színház kitűnő művészt. A tenger bemutatója április 28-án, kedden este 8 órakor lesz nagyon mérsékelttel felemelt helyársk mellett.

Színésznők szerencséseje.

Megint egy ragyogó csillag azon a bizonyos égen, amely a színésznői pálya felett kéklik. Tessék megnézni — uraim és főképen hölgyeim — ezt a csillagot, hadd eméssze önöket az a közmondásos sárga vagy inkább sárgító irigység. Tessék megbámulni ezt a csillagot, mert ez alatt született és ment férjhez egy magyar színésznő tízmilliónak urához, egy angol őrnagyhoz . . .

Kedvem volna így szólaní Révy Aurélla házassági hírének hallatára mindazokhoz, akik dühösen és irigykedve olvassák most a művésznő szerencséséről szóló sorokat. Pedig bizonyára sokan, igen sokan lesznek irigyel a budapesti Népszínház szerencsés művésznőjének. Sokan lesznek, akik egy kis morális feháborodással, egy adag megbántott polgárnői önérzettel veszik híret a milliomos férj fogásnak és lemondóan, a világ s a férfiak romlottsága feletti elszomorodással konstatálják a léha bohémvér diadalát a jól nevelt civiltemperamentumok fölött. És megint lesz egy okkal több arra, hogy a szigorú családanyák büszkén nézzék le Thalia stréber papnőit.

Pedig hát nem szép dolog és nincs is ok irigykedni a színésznő szerencsésjére. Olyan ritkán ragyog fel mostanában rájuk ez a csillag, hogy minden sugarának csak örülni lehet. De van másik ok is arra, hogy Révy Aurélla milliós parthéját örömmel fogadjuk. Ez az ok általánosabb és inkább Thaliának egész birodalmára, mint erre az egy esetre vonatkozik. Annál is inkább, mert csak Révy Aurélla meg a férje mondhatják meg igazán, hogy érdemes-e tényleg irigykedni erre a házasságra.

A többi színésznő, színi-növendék és egyéb rangú és rendű leendő művésznő érdekében kell örülnünk a szerencsés parthéknak. Mert Chapman Georg annak köszönhetjük, ha jó nösszu ideig Magyarországon valamennyi színpadán jó kedvvel, reménységgel, buzgón és csábítóan fognak játszani a primadonnák meg a többi színésznők. Leleszülnek, kedvet kapnak újra ahon a különben nem nagyon hálás festett világhoz, amely igen sokszor többet ígér, mint ad, többet mutat, mint nyújt. Ne hasonlítsuk most össze a nyugodt, esendő, nem sokat ígérő, de csalódásokkal is alig járó civil-asszonyi életet a kullsszák zajos, fáradságosan küzdelmes, testet lelket ökl életével. De hasonlítás nélkül is elképzelhetni, milyen buzdítást, milyen reménységet — még ha délibabosát is — ad egy ilyen milliós parthé ezeknek a mindig bizakodó színésznőknek. Nekik és azoknak, akik majd utánuk következnek.

Est a kis rózsaszínű reménykedést, ezt a jókedvre és szépen játszásra buzdító szerencsés csillagot ne irigyelje hát senki a színésznőktől. Inkább örüljünk annak, hogy a színpadokon eszentul is vig kedvű, csábítóan mosolygó primadonnák énekelik a hódító varázskeringőket. **Botta.**

HIREK.

Tisza István pöre.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, április 23.

Mint Pozsonyból jelentik, az esküdtbíróóság ma folytatta Sporzon Gyula dr. elnöklésével a Tisza István gróf volt minisztereinknek Welner Jakab és Schwarz Gábor ellen indított sajtópör tárgyalását, amely csak fél tizenegy órakor kezdődött.

Az elnök bejelentette, hogy a távirati időzésre Leitner Zsigmond és Fényes László sürgönyleg jelezték, hogy a tárgyalásra megérkeznek. Tisza István gróf a tárgyalás megkezdéséig nem válaszolt.

Gaál Jenő dr. védő bejelenté, hogy a tegnapi tárgyalás befejezése után az egyik esküdt egy tanuval beszélgetett, egy másik esküdt pedig a szakértővel folytatott hosszabb tárgyalást. Kéri a törvényszéket, hogy vizsgálja meg az ügyet és a két esküdt működését függessze fel.

A bejelentés nagy izgalmat keltett. A két esküdt kijelentette, hogy ők tényleg szóba ereszkedtek az említett emberekkel, de nem a per tárgyáról, hanem tisztán magánügyekről volt szó közöttük.

A törvényszék nem adott helyet a védő kérelmének. Gaál Jenő dr. erre semmisségi panaszt jelentett be.

Következett Hoitsy György ügyvédnek, a bank volt vezérkárának kihallgatása. Kijelenté, hogy a bank mérlegében hamis tételek nem fordultak elő és a felszámolás befejezése nem a mérleg meghamisítása miatt folyik, hanem azért, mert a bank felszámolása egy másik folyamatban levő pörrel függ össze, ennek végét be kell várni.

Az elnök kérdést intéz a tanuhoz a nemzetközi petroleumfinomító társaság alapítása ügyében, mire az kijelenté, hogy a társaságot tényleg az iparbank pénzből alapították. Mikor a bank rosszul állott, szindikátust alapítottak a bankrészesvények összevásárlására. A petroleumforrásokat most a Deutsche Bank vette meg s mióta az ő kezén vannak, kitűnően prosperálnak.

— Mit tud az *Etoil Rumainról*, kérde az elnök.

A tanu elmondja, hogy tényleg az Iparbank szerzett rá kölcsönpénzt.

Stern Károly tanu több mint egy óra hosszat beszél a bank ügykezeléséről. Tudomása van arról, hogy a részvényesek egy része hamisnak tartotta a bank mérlegét. Az igazgatóság belismerte, hogy csakugyan történtek nagyobb veszteségek. *Neumann Miksa*, a romániai petroliumforrások igazgatója igyekezett rávenni az igazgatóságot, hogy ne menjen bele újabb vállalkozásba, de mégis belementek. A veszteséget tudomása szerint öt éven át titkolták, csak 1902-ben hozták nyilvánosságra, amikor Tisza már nem állott a bank élén.

A tárgyalás berekesztése előtt az elnök bejelenté, hogy Tisza István gróf táviratilag értesítette, hogy akadályozva lévén, legnagyobb sajnálatára nem jelenhet meg, kéri, hogy mentse fel a kihallgatás alól.

Ezután a tárgyalás folytatását délutánra halasztották, amikor a védő követelte, hogy Tisza távoimaradása igazoltassék és ha igazolta elmaradását, napeljár el a tárgyalást.

A bíróság a védő kérelmének tárgyalására visszavonul és azt a határozatot hozza, hogy a kérelem felett a per későbbi stádiumában határoz.

Schvartz Félix, a volt kereskedelmi bank igazgatója előadja, hogy, ha a banknak nagyobb tőkéje lett volna a befektetésekre, fennakadás nem lett volna. Tiszának az Iparbank bukásával háromszázezer korona vesztesége van.

Több lényegtelen tanuvallemás után *Fényes László* került sorra. Részletesen ismerteti pöréit, amelyek miatt ez ügyben már elítélték és felsorolja azon megvesztegetési kísérleteket, amelyeket vele szemben a bank a tárgyalások előtt elkövetett. Tisza személyét sohasem akarta támadni, csak a bank elnökét támadta, akinek neve alatt különféle szabálytalanságok történtek. A bank váltótárcája tömve volt pinceváltókkal. A Wiener Bankverein demoratizáló hatást gyakorolt a bankra. Tiszának igenis érdekében állott a magyar ipari és kereskedelmi banknak a Wiener Bankverein által való kizsákmányoltatás, mert különben nem maradhatott volna ennek a banknak és több más országos vállalatnak élén és így évenként mintegy ötven-hatvanezer koronától esett volna el.

Nézete szerint Tiszának a bank minden manipulációjáról tudomása volt.

A törvényszék az ügyész indítványára *Fényes László megesketését mellőzte*, mert ő adta az adatokat a vádlottaknak.

Ezután az ügyész indítványozza, hogy miután a vádlottak a per egész folyamata alatt állításaikból semmit sem tudtak Tisza ellen bizonyítani és mivel Tisza rehabilitálva került ki a perből, ne halasszák el a tárgyalást Tisza kihallgatása céljából.

A bíróság határozatát az ügyész indítványa felett holnap hirdeti ki.

— **Kossuth Ferenc** itthon. *Budapesti* tudósítónk jelenti: **Kossuth Ferenc** kereskedelemügyi miniszter ma délután Budapestre visszakerkezett. A pályavaron **Szterényi József** államtitkár várta, akivel együtt a miniszter lakására hajtatott.

— **Az új katolikus templom.** A városi mérnök hivatal most készíti az új templom helyszínrajzát. Ennek elkészültével azonnal kiírják az országos pályázatot. Három pályadíjat tűz ki a bizottság: három-, két- és egy ezer koronát fordít ugyanis tervpályázatok jutalmazására. A pályázat teljesen szabad kezűt enged az alkotó művészeknek. Sem a stílusra, sem a kivitelre nézve nem ad utasítást, csak a költség-

gekre nézve mondja ki, hogy azok ötszázezer koronát tul nem léphetik. A templomépítés céljaira négyszázharmizezer korona van együtt. A hiányzó összeget gyűjtés útján akarja a bizottság megszerezni. A gyűjtés akkor indul meg, ha a város közgyűlése újból megbízatást ad a templomépítő bizottság kiküldendő tagjainak az építkezés munkálatának vezetésére. Mint értesülünk, előkelő katolikus családok nagyobb összegekkel fogják a vallásos cél megvalósítását elősegíteni, ha a nagybizottság megindítja a gyűjtést.

— **A bán lovagias ügye.** *Zágrádból* jelentik: **A Rauch Pál** báró horvát bán és *Medakovics*, a szerb önálló párt elnöke között felmerült affér ma elintézését nyert. A felek megbízottai ma újból tárgyalásra jöttek össze, de mindketten ragaszkodtak álláspontjukhoz. A bán segédél kijelentették, hogy Rauch báró a szerb önálló párt ellen emelt vádjait azért nem bizonyíthatja iratokkal, mert azok államiratok és közzétételük az államtitok megsértése lenne. *Medakovics* megbízottai viszont azt jelentették ki, hogy míg a bán vádjait be nem igazolja, felük a bántrágalmazónak tartja, akinek nem köteles elégtételt adni. Az ügyet ezekkel a furcsa nyilatkozatokkal a lovagiaság szabályai szerint befejezettnek jelentették ki.

— **Az aradi Westinghouse-gyár építése.** A Westinghouse-gyárnak ma Aradon tartózkodó képviselője, *Dicker* mérnök látogatást tett *Varjassy Lajos* polgármesternél s elmondotta, hogy a gyár párisi igazgatósága már elkészítette az aradi gyártelep terveit s megküldötte azokat *Kunz József* mérnöknek, aki a jövő hét elején jön Aradra a részvénytársaság megalakítása céljából.

— **Az autobuszok ideiglenes átvétele.** Ma Aradra érkezett *Dicker* mérnök, a *Le Havrei* Westinghouse-gyár képviselője, hogy a már szállított autobuszok saszzeit a város tulajdonába átadja. A közgyűlés által kiküldött bizottság tagjai: *Sármezey Endre*, *Acsev*, helyettes igazgató, *Steiner József* műépítész, *Virág Lajos* főmérnök és *Szathmáry Károly* üzemigazgató, délután négy órakor jelentek meg a vagongyárban, amelynek romjai az autobuszok be vannak raktározva. A gépek nem tetek próbát, mert azok úgy vannak a gyárban a műhelyekben beépítve a felsőrész szerelése céljából, hogy azok eltávolítása sok ügyel-bajjal járt volna. Azért csak a motort indították meg s annak járását vizsgálta felül a bizottság. Az átvétel csak ideiglenes s a gépek vételárának teljes kifizetését nem is javasolja a bizottság. *Dicker* mérnök kijelentette, hogy a végleges átvételre a gyár saját költségén fogja képviselőjét kiküldeni s addig is a vételár tíz százalékát a város visszatarthatja, noha a szerződés értelmében a város a vasuton történt szállítás után köteles lett volna az egész vételarat kifizetni.

— **A tavaszi tárlat nyertesei.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: *Műcsarnok* tavaszi tárlatára kitűzött díjak felől ma döntött a bíráló bizottság. A négyezer koronás társulati nagydíjat *Kacziány Ödön* festőművész kapta: *A Gellérthegy éjfélikor* című festményéért. A háromezer koronás *Forster* díjat *Löschinger Hugó*, a hatszáz koronás *Wahrman Mór* féle díjat *Pentelei Molnár János* és a *Harkányi Frigyes* báró által alapított négyszázötven koronás díjat, amelyet csak a tárlaton először kiállító kaphat, *Glatter Gyula* nyerte el.

— **Szerencsés megmenekülés.** *Lőcs* Rezső, Aradváros gazdasági tanácsosa és felesége több nap óta Abbázában tartózkodnak. A szép tengerparti fürdőben, mint a lapok is hírül ad-

ták, tegnap halálos végű villamos vasúti szerencsétlenség történt, amelynek kevésbé mult, hogy *Lőcs* és neje is áldozatai vagy legalább is sebesültek nem lettek. Abbázla egyik nagyforgalmu, de keskeny útján, a *Reichs-strassén* történt a villamos-szerencsétlenség. Tegnap délelőtt ugyanis ebben az utcában egy villamos kocsi, melyben többek között *Lőcs* és neje is ültek, összeütközött egy nagy tehorkocsival, úgy, hogy az utóbbinak kocsisa meghalt, a villamosban ülők pedig kisebb nagyobb sebesüléseket szenvedtek. Egyedül *Lőcs* és felesége, akik a villamos kocsii hátsó részében ültek, nem szenvedtek semmiféle sérülést.

— **Ahol nem kell a tisztviselő.** *Makói* tudósítónk táviratozza: Nem mindennapi kis történet esett meg ma Makón. A város képviselője eldobta a bizottság és a városi tanács által elfogadásra ajánlott új szervezési szabályzatot s olyan utasítást adott a tanácsnak a régi szabályzat átalakítására, hogy a mostani tisztviselői állásoknak a jelet ellőrlik.

— **Bünpör Eulenburg herceg ellen.** *Berlinből* jelentik: *Eulenburg* herceg ellen a *Harden-perben* való szereplése miatt az ügyészség hamis eskü címén vádat emelt.

— **Népgyűlés a budapesti Kossuth-szobor miatt.** *Budapestről* jelentik: A Kossuth-szobor ügyében hozott döntés népgyűlés bírálata alá kerül. Művészekből, írókból, fővárosi bizottsági tagokból szervezett bizottság a népgyűlés előkészítője. A szervezők több száz példányban nyomtatott és terjesztett gyűjtőlevelekként hangzik:

Alólirottak a Kossuth-szobor jogtalan döntése ellen tiltakozni akarunk s május 3-ikára tiltakozó népgyűlés összehívását kívánjuk. A polgársághoz intézendő felhívást aláírjuk és magunk a gyűlésen megjelenünk. A népgyűlést a *Fészekben* tartott értekezleten határozták el a művészek.

— **Sikkasztó aradi hadnagy.** Négy nappal ezelőtt a triestii helyőrség az aradi 83. közös gyalogezred ezredparancsnokságának távirata alapján letartóztatta *Reschigy Máriusz* aradi hadnagyot. A katonatiszt elikkasztotta bajtársai pénzét, hogy kénye-kedvére hódolhasson a passzióinak. *Reschiget* katonai fedezet alatt tegnapelőtt hozták Aradra, ahol a hadbíróóság nemsokára tárgyalni fogja a büntetés ügyét.

— **Rigó Jancsi hazajön.** Rigó Jancsi, a szerelmi kalandjairól híres cigányprimás, amióta *Chimay* hercegnétől megvált, ide-oda bolyong a világban. A legutóbb egy newyorki vendéglőben játszott zenekarával. De úgy látszik, a hercegnével együtt elhagyta a szerencséje is, mert bizony nehezen kell küzdenie a megélhetésére. A napokban Rigó Jancsi egy budapesti barátjához levelet ímezett, melyben panaszkodik, hogy nagyon unja már a bolyongást és hazavágyik Magyarországra. Haza is fog jönni és egy budapesti kávéházban vagy vendéglőben akar hegedülni. A budapesti zenés kávéházak tehát már elküldhetik ajánlataikat Rigó Jancsinak Newyorkba. Mert Rigó Jancsi még mindig attrakció.

— **A gazdátlan fej.** *Budapestről* jelentik: *A Zugligetben* a *Haggenmacher-erdőben* *Tóth Józsefné*, született *Cseh Katalin*, egy kertész neje, rőzsöszedés közben egy női fejet talált. A hulla feje már erősen feleszlésnek indult és a rendőrség azt tartja, hogy ahhoz a törzshöz tartozik, melyet január 5-én találtak ugyanebben az erdőben. Akkor ugyanis egy jól öltözött nő fejnélküli hulláját találták, ami mellett revolver feküdt, ebből arra következtettek, hogy öngyilkosság történt. De már régebben történhetett, mert a hulla feleszlésnek indult és gazdátlan kutyák kezdték szétmarnagolni. A nő személyazonosságát akkor megállapítani nem tudták. Most, hogy a fejet is megtalálták, az a gyanu merül fel, hátha nem öngyilkosság, hanem gyilkosság történt a *Haggenmacher-erdőben*.

— **Molytisztító és rovarpor** legjobb minőségben *Vojtek* és *Welsznál* Aradon. 191.

— Alkalmi vétel. 400 darab kertli szék és 100 darab asztal, nyári vendéglő helyiség, esetleg kerthelyiségekbe alkalmas, olcsó áron eladó. A butorkészítő iparosok szövetségénél, Atzél Péter-utca 3. 1725.

Tombola-est.

Ma, pénteken
Kovács és Novotny
éttermében
nagy tombola-estély
lesz.
Tombolajegy 50 fillér.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Kincsek a föld alatt. Két ravasz cigányasszony, Gaudi Sándorné és Darócz Györgyné a múlt év szeptemberében elmentek özv. Varga Györgyné újfazekasvarsándi lakoshoz és az együgyű asszonnyal elhitették, hogy kertjében töméntelen kincs van elásva, amelyet ők napfényre tudnak hozni. Hogy varázsló képességüket bemutassák, a ház udvarán nyomban egy kis gödröt ástak és Dircézné különféle hókuszkók között ügyesen egy koronát csempészett bele.

— Látja, így szólt a hiszékeny asszonyhoz, innét is pénzt tudtam varázsolni. Adjon nekem négyszáz forintot és a kertjéből nagy kincset teremtek elő.

Varga Györgyné örömmel adta át a kért pénzt a két cigányasszonynak, akik azután azt mondták neki, hogy menjen be a szobába és bekötött szemmel álljon bent mindaddig, amíg csak ők ki nem hívják. A szegény asszony engedelmességet és sokáig várta a hívó szót, amely azonban természetesen nem akart jelentkezni, mert a cigányasszonyok időközben kerekét oldották. Vargáné felje entésére az ügyesség csalás miatt eljárását indított a két cigányasszony ellen. Mára volt ez ügyben a főtárgyalás kitűzve, amelyet újabb tanúk megidézése miatt elhalasztottak.

Időjóslás.

Az országos meteorológiai intézet jelentése.
1908. április 24-én.

Enyhe.
Eivétve csapadék.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Az aradi kereskedelmi és iparkamara április hó 29-én, (szórdán) délután 5 órakor közgyűlést tart, amelyen többek között tárgyalják a kereskedelemügyi miniszter véleményét kérő leiratát az aradvárosi hatóságai mérszár-szék felállítására tárgyában és ugyanazon miniszter véleményét kérő leiratát a Vacuum Oil Company vállalatára vonatkozólag. Tárgyalják még Czukor László kamarai beitaig indítványát az ipari és kereskedelmi alkalmazottak bizonyítványából, felszabaduló leveleiből, munka könyveiből a vallás megjelölésének kihagyási kérését.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 23

Amerika 1 és egynyelccaddal olcsóbb. 10 fillérrel olcsóbb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli szárlat	5 órai szárlat
Buza májusra . . .	10.99—11.00	11.11—11.12
Buza októberre . . .	9.37—9.38	9.38—9.39
Zab októberre . . .	6.50—6.51	7.06—7.07
Rozs októberre . . .	8.10—8.11	8.09—8.10
Tengeri májusra . . .	6.35—6.36	6.34—6.35

Zárul 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	633 —
Magyar hitelrészvény	741.25
Déli vasut	142.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Április 23 —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 28—129 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 132—134 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 132—134 fillérig.
Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.
Sertéslétszám: Április hó 20. napján volt készlet 31730 darab, április 21. napján főlajtatott — darab, április 21. napján elszállított 149 darab, április 22. napjára maradt készletben 31531 darab.
A hizott sertés üzlet irányzata Kellemes.

IDEGENEK ARADON.

— Április 23 —

Fehérkereszt-szálloda. Pick Antal kereskedő Bécs. — Fridman Rudolf utazó Bécs. — Beiké Rudolf Tivadar alezredez Lugos — Schlesinger Bertalan kereskedő Budapest. — Turek Antal honvéd hadbiztos Szeged. — Schevany Lajos utazó Temesvár. — Szemerényi István utazó Budapest. — Szemere Mihály utazó Budapest. — Will József utazó Budapest. — Herczföld Béla utazó Budapest. — Schescherkó J. kereskedő Budapest. — Drágán Sándor utazó Pécel. — Weiller Gyula utazó Trieszt. — Vajda Géza miniszteri számtiszt Budapest. — Erdeuschon Gyula kereskedő Budapest. — Berger Fülöp utazó Bécs. — Haag Adolf kereskedő Bécs — Zeuger Herman utazó Bécs

Központi-szálloda. Vajda Ignác utazó Budapest. — Proff Kocsárd utazó Budapest. — Lust Armin utazó Budapest. — Szél István mérnök Orosháza. — Offenheim József utazó Temesvár. — Witten József utazó Temesvár. — Spitz Samu utazó Budapest. — Erdélyi József kereskedő Zombolya. — Mózes Sándor fűrészgárvezető Ágya. — Szilerel Ferenc utazó Budapest. — Montag Dezső földbirto- kos Birta. — Montag Henrik földbirto- kos Birta. — Wein Emil utazó Bécs. — Dózsa Béla Bécs. — Deisler József főmérnök Frenem. — Deutsch Zsigmond utazó Bécs.

Vass-szálloda. Ditmár Ferenc utazó Budapest. — Pollák Mór kereskedő Grác. — Weisz Róbert utazó Budapest. — Vadas Géza utazó Budapest. — Hüvös Jakab utazó Budapest. — Stern Géza hivatalnok Budapest.

Pannonia-szálloda. Kovács Sándor utazó Szeged — Tansinger Sándor vésnök Budapest. — Böhm Sándor kőbánya kezelő Paulis. — Oslvik Iván gazdálkodó Apatelek.

Nemzeti Színház.

Péntek, 1908. évi április hó 24-én:

C) bérlet C) bérlet.
Ligeti Juliska és Dezső József, a bpesti Nemzeti Színház művészeinek vendégfelleptével:

A három testőr.

Bohózat 3 felvonásban. Irta: Herczeg Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Pollacsek Róza, neje	Várnai Jenő.	Hortovay Kosniczky	Ujj Kálmán.
Liza, húga	Zalai Margit.	Latorka Csernay	Leővey Leo.
Ratkay Flóriás báró	Ligeti Juliska	Nagy János	Faludi K.
	Dezső József.		Kulcsár L.
	Mártonfi R.		Szabó László.

Kezdete este 7 óra től órakor.

Uj műsor. Válogatott érdekességek.

Uránia színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. április hó 24-én, péntek:

1. Bohóc kötelességtudása. Dráma. — 2. Cowboy-szökte-
tés. Dráma. — 3. Csokoládó Hanzl. Humoros. — 4. Fél-
reismert regényiró. Humoros. — 5. Utolsó nadrág. Humo-
ros. — 6. Elkésett megrendelés. Humoros. — 7. Közben
feldolgozása. Tanulságos. — 8. Meggyógyított téboly.
Dráma. — 9. Tinhal fogás Siciliában. Látványos.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

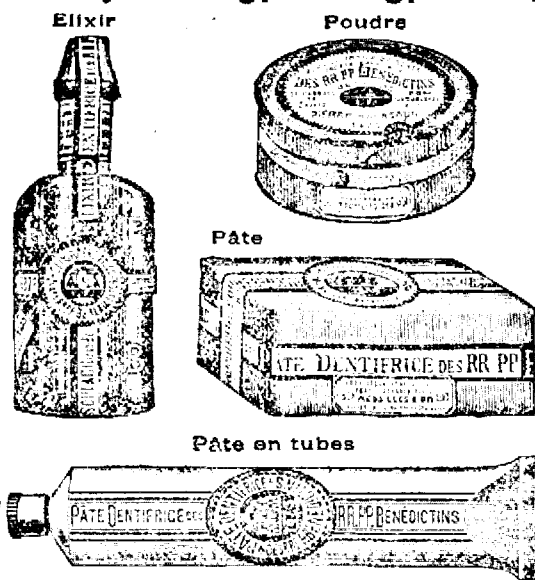
Előadások hétköznapokon délután 5 órától kezdve este 10 óráig.

Előkészületen:

A tenger.
3 felvonásban.

NYILTTER.*

RR. PP. Benedictins-féle
Szájviz, fogpor, fogpasta.

DENTIFRICES Elixir, Poudre, Pâte
DES RR. PP. BENEDICTINS
de l'Abbaye de SOULAC
Eredeti csomagokban kaphatók a megfelelő üzletekben.

Szépség titok! Szépség titok!

Puder és arckrém
„Germandrée“

Ideális, kel-
lemes illat,
alig látható
és discret,
előmozdítja
a bőregész-
ségét és
szépségét.

Mignot-Boucher, illatszerezés
19 Rue Vivienne, Paris. 5946
Csakis eredeti csomagolásban és előkelőbb üzletekben kaphatók.

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-
utca sarok, a színház
főbejáratával szem-
ben, Zrinyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad
és vidéke nagyrabecsült közönsé-
gét, miszerint a közelgő idény be-
áltával raktáromat minden-
nemű bőrökkel felszereltem,
melyből a legszébb és legjobb
kivitelű 581

uri és hölgy cipőket
készítek,

miért is becses rendelésüket kérem
vagyok kitűnő tisztelettel

Wolf J.

Kerekes Pál

gép harisnya kötészete

ARAD, Kossuth-utca 66. szám.

Elfogad megrendeléseket új harisnyák
megkötésére, használt harisnyákat meg-
felelésre. Készít mindennemű férfi női és
gyermekharisnyákat minden színben és
erősségben. Továbbá gamasnit, alszok-
nyát, keztyűt, gyermekruhát, alsó inget
és nadrágot trikót derekat, hálósapkát,
térmelegítőt stb. 581

Legolcsóbb, legjobb
bevásárlási forrás
háztartási szükségletek
fedezésére.

A J Á N I J U K.

Arcz-cremek	Fogpasták
Illatszerek	Fogkefék
Hölgyporok	Szájvizek
Kölni vizek	Szappanok
Fogporok	Hajvizek
Fogcremek	Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése 351

ARADON.

Pályázati hirdetemény.

E öléptetés folytán üresedésbe jött jegyzői irnoki 'állásra pályázatot hirdetek. Évi fizetés 800 kor., anyakönyvi helyettesi tiszteletdíj 120 kor. és mellékjövedelem.

Ozaleveles ember segédjegyzővé való megválasztásra számíthat.

Egy dijnok 60 kor. havi fizetés mellett azonnal felvétetik.

Egy a telekkönyvi és örökösödési ügyekben teljes jártassággal bíró egyén azonnal felvétetik, fizetése a kereset fele részé.

Pályázók eddigi alkalmazásukat, erkölcsi előéletüket igazoló ekmányaikat hozzám f. hó 28-ig nyujtsák be. Román nyelv bírása kívántatik.

Az állások legkésőbb május 1-éig elfoglalandók, de azonnal is, ha személyesen jelentkeznek.

Tótvárad, 1908. április hó 18.

Tumutia Vazul,
körjegyző.

1723

Ujdonság! Most jelent meg! Ujdonság!

Pórá Ferenc

A magyar rokonértelmű szók és szólások kézikönyve

Tartalmaz harmincezer szinonim szót és szólást nyolcszáz logikai csoportban.

Póra Ferenc egészen modern példák után indult; könyve összeállításánál főterekvése a magyar nyelv kincseinek rendszeres csoportosítására irányult. Nagyon édekes és hézagpótló munka ez, melyhez hasonló eddig magyar nyelven még nem látott napvilágot s mely mű előreláthatólag ott lesz minden tollforgató ember asztalán.

Ara díszes vászonkötésben, kilencjelzőszallaggal ellátva **12 korona.**

Megrendelhető a kiadó Athenaeum irodalmi és nyomdai r. t. könyvkiadóhivatalában (Budapest, Rákóczi-ut 54.) és minden könyvkereskedésben.

Jégszekrények

kitünő hűtőképességgel, csekély jégfogyasztással, legjobb szerkezettel, minden nagyságban . nagy választékban kaphatók .

Szabó Albert 1496

0 cs. kir. fensége Józser főhg. udv. szállítója

Arad, Andrassy-tér 16.

Üveg, porcellán, lámpa és konyha-berendezési cikkek nagy raktára.

Városi és megyei telefon 239.

Tápértékben leggazdagabb,
Hatásában felülmulhatatlan

• Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

Ara egy üvegnek 2 korona. 241

Fagydagánatok elmulasztására
Fagyviszketegség biztos megszüntetésére

kitünő hatásu szer a Hajós féle

FAGYBALZSAM.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLIN

használták. Ara egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ara 70 fillér.

Ibolya. Gyöngyvirág és Heliotrop szoballatok, üvegje 70 fillér.

„Never“ amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető legjobb évszer. 6 drb. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Akinek

ismerettség híján

házasújszra,
nevelőre,
életvezetőre,
nyelvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vincsellőre,
kertészre.

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
irodaszolgára,
pénzeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

eladni kíván

butort,
szongorát,
bort,
gyümölcsöt,
zabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

bérbéadni kíván

birokat,
házat,
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

Aki

mindenekelőtt vétel vagy bérbévitel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értesít, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kie hirdetés

rovatait használja.

Minden rendben van,

nyugodt lehet. Az én ajánlatomat a jövőre nézve el kell fogadnia, sokkal jobb lesz úgy. Amint említettem, időközben majd intézkedem. J. R. 1735

Családi házat

négy öt szobával, mellékhelyiségekkel, minél nagyobb kerttel keresek megvételre Arad külvárosában, Gáj felé, esetleg a liget környékén. Címem megtudható a kiadóhivatalban. 1733

Nőtlen ur

az összes háziteendők ellátására (konyha és szobában) megbízható, jól főzni tudó szakácsnét vagy gazdasszonyt keres havi 30 korona fizetés és teljes ellátás mellett. A hely lehetőleg azonnal elfoglalható. Ajánlatok: Állami iskolai igazgató Zaránd, Arad megye címre küldendők. Megfelelőnek utiköltséget megtérítem. 1732

Házmesteri állást

keres május elsejére gyermektelen házaspár. Cím: az Aulich Lajos-utca 2. számú ház házmestere. 1730

Házvezetőnői állást

keres 36 éves úri nő, ki a gyermeknevelésen kívül úgy a belső, mint a külháztartás összes ágazataiban teljes jártassággal bír. Szíves megkereséseket a kiadóhivatal „Házvezetőnő“ jelige alatt továbbít. 1731

Német család

keres magyar nyelvoktatást. Ajánlatokat „Magyarul“ jeligével a kiadóhivatal továbbítja. 1716

Helybeli irodában

egy gyakorlott irodista és egy már szintén gyakorlattal bíró urileány azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatok „Yost“ jelige alatt. 1720

Hegyi bor

1907. évi, korcsmárosok vagy fogasztási szövetkezetek részére hordónként is eladó. Felvilágosítást ad Vojtek Alajos Arad. 1653

Pankotán

az ugynevezett „Bokréta“ hegyen egy 3 holdas szőlő 11.000 tőkével beültetve, 110 cm. távolságu ültetéssel, mely az idén a második termést adja a legerősebb állapotban, jó karókkal, eladó. Bővebbet levélbeni megkereséssel J. H. jelige alatt, Pankota, posterestante. 1713

Jég,

kristály tiszta. Kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva. Petőfi-utca 7/a Telefon 199. szám. 1631

Állandóan alkalmi vételek.

Ifjusági iratok félárban. diszleveledpapir feltűnő olcsón. Festőminták kölcsönintézet. 100000 köt. kölcsönkönyvtár. Krausz Paulin, Színházépület, telefon 511. 995

Tavaszi Blouse Album

igen változatos eredeti francia blouse mintákkal. Ára 1 kor. 50 fill. Aradon kizárólag Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében kapható 201

Csutora- és Illés-utca

27. számú sarokházban egy kovács műhely május 1-től kiadó. Bővebbet Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak palotájában a házmesternél.

Tanuló fizetéssel

alkalmazást nyer Kerpel Izsó könyv-és papirkereskedésében. Ugyanott egy jó állapotú tolószék olcsón eladó. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése Aradon, Andrassy-tér 20. Telefon 385. 212

Két szobás utcai lakás

minden hozzátartozóval kiadó. Bővebbet Aranykéz-utca 20. sz. alatt.

Könyvelő,

ki a gépirást is bírja, május 1-ére állást keres. — Cím a kiadóhivatalban.

104—1908. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1908. évi 2713. számú végzése következtében Dr. Parecz Béla ügyvéd által képviselt Andrányi Károly és fia cég javára, Wiser Márton ellen 972 kor. 71 fill. s jár. erejéig 1908. évi február hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1038 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szoba- és konyha-berendezési tárgyak, ágy és ruhanemű, üzletárúk, üzleti berendezések nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a borosjenői kir. járásbíró 1908. évi V. 104/4. sz. végzése folytán 972 kor. 71 f. tőkekövetelés, ennek 1908. évi február hó 10 napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 195 kor. 30 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Csermón adós lakásán leendő megtartására 1908. évi április hó 27-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendel-
tetik.

Kelt Borosjenőn, 1908. évi ápril hó 14. napján.

Nagy,

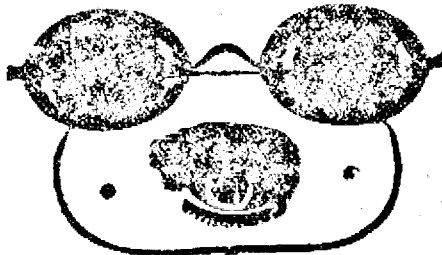
1736 kir. bir. végrehajtó.

Előbrenthé létszerész üzlet.

DICK-SÁMU

Órák és látzóórák

Arad, Andrassy-tér és Wetzlar János-utca sarkán

Működés és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű szemüvegeket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szemüvegek, arany, ezüst, nikel és tekerőbékák csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségű fokmérőkben, ber, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2011

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendelés szerint azonnal készíttetnek.

Permetező javítások elfogadtnak.

M. kir. szabadalmazott

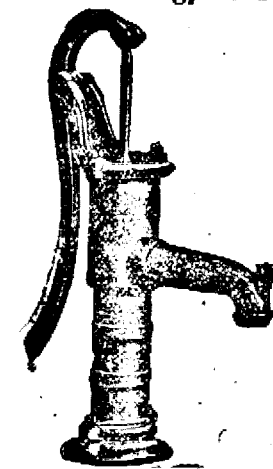
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppeig kifolyik, a szőlő magvak, téjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tűzi fecskendők

Selyő szelepekkel. Közsegeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működését 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belüli gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

M. királyi szabadalmazott tűzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Költözők figyelmébe.

Villanyvilágítás, villanycsengő berendezés és javításokat, petroleum lámpák átalakítását gáz és villanyra legolcsóbban, szakszerűen végzem.

Lusztterek gáz és villanyra, gyári árban eladok, továbbá Auer égők, izzólámpák, gyöngyrojtok és üveg felszerelések. 1485

Diamant Ferencz,

Atzél Péter-utca 2., színház főbejárataival szemben (Bohus-udvarban.)

10158—1908.

Hirdetmény.

A magyar kir. honvédelmi miniszteriumnak rendelete nyomán ezennel közhírré tesszük, hogy a magy. kir. honvédfőreáliskolába és a honvéd Ludovika-Akadémiában az 1908—1909. tanév kezdetén több részint teljesen díjmentes, részint féldíjmentes államköltséges, illetőleg alapítványos és fizetéses hely fog betölteni.

A részletes felvételi feltételek a városi katonai ügyosztályban betekintheők.

Arad, 1908. évi április hó 4-én.

A városi tanács.

